

Cmida mocame Abo Tp'ileli

E. K

Kirion <Sak'art'velo, Kat'olikos-Patriark'i, II.>

Goussan

3875

წმიდა მოწამე
აგო ტფილელი

გამოცემა
 საქართველოს საეკლესიო საეკლესიო მუზეუმისა.

№ 3.

ტფილისი

სტამბა მ. შარაძისა და ამხანაგობისა, ნიკოლ. № 21.
 Типографія М. Шарадзе и К-о, Николаевская ул. № 21.

046194 67807
076-2086 MS6

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 13 Мая 1899 года.

წმიდა მოწამე აბო ტფილელი *)

თვესა იანვარსა ზ. წამებაჲ წმიდისა მოწამისა ქრისტსისა
ჰაბოჲსი, რომელი იწამა ქართლს შინა ქალაქსა ტფილის კელითა
სარკინოზთაჲთა, გამოთქუემუკლი იოვანე ძისა საბანისი, ბრძა-
ნებითა ქრისტეს მიერ სამოელ ქართლისა კათალიკოზისაჲთა.

+

„მე სამოელ ქრისტს მიერ ქართლისა კათალიკოზი იოვანეს
საბანის ძესა სულიერად შეიღსა წმიდისა კათალიკე ეკლე-
სიისასა და საყუარელსა ჩუვენსა ლოცვით უფლისა მიერ
გიკითხავ. მშვიდობაჲ იყავნ შენ ზედა და ყოველთა სახლისა
შენისა კრებუვლთა ქრისტს მიერ. ჩუვენ თვთ უვწყით წა-

1) ესე წმ. აბოს მოწამეობისა მშვენიერი მოთხრობა იბეჭდება
უმეტნაკლებოდ მეცხრე საუკუნის ტყავზედ ზელნაწერიდამ (in folio),
რომელიცა 1847 წელს ჩამოიტანეს სვანეთიდან და დღეს დაცულია
საქართველოს საეგზარხოსოს საეკლესიო მუზეუმში № 19, (სვანური
მანუსკრიპტი). მოთხრობა ესე იძლევა მრავალს ძვირფასს მასალას სა-
ქართველოს ისტორიის და ქართული ენის მეცნიერულად შესწავლის
მსურველთა და შეკვლევართათვის. იბეჭდება შეუცვლელად დედნიდან
(გვ. 402—432) და დაცულია მისი მართლ-წერა (ორფოგრაფია); მთლად
ხუტური ასო მთავრულით არის ნაწერი ორ სვეტად ყოველ გვერდზედ,
თითო სვეტში 32 სტრიქონია. ესევე მოთხრობა მოთავსებულია სხვათა
შორის ნათლისმცემლის დიდს მეტაფრასში (288—316 გვ.), „საქართველოს
სამოთხეში“ (შეტომებით) და სხვა მრავალ ზელნაწერებში. ყველაზედ
უკეთესი და სრული „სვანური მანუსკრიპტი“ აღმოჩნდა და აქედან ვარჩიეთ
გადმობეჭდვა. სასვენ ნიშანთა ნაკლი დედნისა ჩვენ შევავსეთ დაბეჭდილში.
ორი ხაზი | აღნიშნავს ერთი გვერდის დასრულებასა.

დიერებაჲ შენი ღუჯთის მსახუჯრებისათჳს და ღუჯთიჲ მიმად-
ლებუჯლი შენი მეცნიერებაჲ საღმრთოთა წიგნთაჲ და გუჯლს-
მოდგინებაჲ შენი კეთილთა საქმეთა მოღუჯაწებაჲ შენი.

შენ თჳთ უჯწყი სანატრელისა ამის ახლისა მოწამისა
ჰაბოჲსი, რომელი ღღეთა ამათ ჩუჯენთა იმა||რტჯლა მეოხად
ქრისტჳს მიმართ ყოვლისა ამის სოფლისა ჩუჯენისა ქართლისა-
თჳს. მნებაჲს, რათა დაიწეროს სანატრელისა ამისცა მარტჯ-
ლობაჲ, ვითარცა პირველთა მათ ქრისტჳს მოწამეთაჲ და დაი-
ღვას იგიცა წმიდასა კათოლიკე ეკლესიასა შინა მოსაჯსენე-
ბელად ყოველთა ვინ იყენენ შემდგომად ჩუჯენსა.

ამისთჳსცა მოვაღლინე წიგნი ესე ჩემი კელითა ხსარ-
თან მღღელისა ჩემისაჲთა; აწ მიიღე წიგნი ესე ჩემი და ლო-
ცვაჲ ჩვენი და ჯვარისა დაწერაჲ კელითა ჩემითა და შეწვე-
ნითა ღუჯთისა მამისა, ძისა და სუჯლისა წმიდისაჲთა, მეოხე-
ბითა წმიდისა ღუჯთისმშობელისათა და წმიდათა მოციქუჯლთაჲ-
თა და მოწამეთაჲთა—კელყავ გამოთქუჯმად სრულიად ქეშ-
მარიტად, ვითარ იგი იყო და ვითარცა შენ თჳთ უჯწყი და
აღწერე მირტჯლობაჲ წმიდისა მოწამისა ჰაბოჲსი და აღწერი-
ლი ჩუჯნ მოგჯღუჯანე, რათა უჯმეტესად ლოცვა ვყოთ შენ-
თვის მაღლი უჯფლისაჲ იყავნ შენ ზედა ამინ.“

საკითხავი პასუჯხი წიგნისაჲ იოვანეს მიერ.

მარადის საწადელი და თაყუჯანის საცემელი ბრძანებაჲ
ღუჯთიჲ პატიოსნისა მამფლისაჲ და უჯფლისა ჩემისაჲ კელი-
თა სიწმიდის მოყუჯარისა სანთან მღღელისაჲთა, რომლისათჳ-
სცა აპყრობითა კელთა ჩემთაჲთა მაღლი შეწირა უჯღირსე-
ბამან ჩემმან ყოვლად ძლიერისა და ქველის-მოქმედისა ქრის-
ტჳს ღუჯთისა ჩუჯენისა, რომელმან არა დავიწყებუჯლ ყო
სიმდაბლჳ ესე ჩემი ღუჯთის შეწყნარებუჯლთა წმიდათა ლო-
ცუჯათა შენთა, რომელსა ესე ღირს ვიქმენ მიმთხუჯევად.

და უჯფროჲსლა ვაქებ და ვაყუჯრთხევ მოწყალეობასა

ლუთისასა, რომელმან დაჰწერგა გუჟლსა მამფლისასა ესე ვითარისა ამისთვის ბრძანებად, რომელი სარგებელ და ნაყოფ სუჟლისა და სიქადუჟლ და სიხარუჟლ კორცთა მექმნების საუკუჟუნოდ მიმართ და სოფელსაცა ამას.

აწ რაჲ მოვაქსენო უჟფლებასა თქუჟენსა! მძიმე არს ჩემ- და ორკერძოვე: უკუჟვეთუჟ უჟრჩ-ვექმნე ბრძანებასა თქუჟენ-სა, წერილ არს „შვილი უჟრჩი წარსაწყმედელსა მიეცესო“; და თუჟ ვისწრაფო მორჩილებად, მისთვისცა იტყვს:

„უჟდარსსა შენსა ნუ გამოეძიებო და უძლიერსსა შენ-სა ნუჟ განიკითხავო. ამისთვის შიშმან და ზრუჟვნამან შემიბჟრა მე და შეშფოთნა გონებაჲ ჩემი და დავეცი და მოვაკლდი მეცნიერებ||ისაგან. არამედ უმჯობესად შევჟრაცხე მორჩილ ყო-ფად თავი ჩემი ბრძანებასა უჟფლისა ჩემისასა, რომლითა კუჟა-ლად განვძლიერდი და აღვემართე ლუთისა სათნოჲთა წმი-დითა ლოცვითა თქუჟენითა და მარადის ძლუჟნის მიმპრყო-ბელისა ლუთისა მარჯუჟენისა თქუჟენისა ჯუჟარისა წერითა ჩემ უჟლირსსა ზედა და რამეთუ ვისწავეცა ბრძენთ მთავრისა მის სოლომონის მიერ თქმული, „ვითარმედ ჰბაძევდ ჯინჟველისა, მედგარო და იქმენ მუშაჲ მსგავსი მისა, ვითარცა იგი მან თჳსსა უდიდსსა მარცვალსა მას იფქლისასა შებმა უჟყვის გუჟლს მოდგინედ, ვიდრემდის აღილის და წარილის საზრდე ლად თჳსა.“

მეცა გუჟლს მოდგინე ვიქმნე უჟძლიერესსა ჩემსა აღებად ზე წადიებაჲ გუჟლისაჲ ჩემისაჲ აღავსო უჟფალმან. და აღვწერე უჟლირსისა გონებისა ჩემისა შეკრებული მარტულობაჲ ქეშმა-რიტი და უტყუჟელი წმიდისა მოწამისაჲ. მაღლითა და მეო-ხებითა ნეტარისა ჰაბოჲსითა და მიგიძღვანე უჟფალსა ჩემსა, რომლისათჳს კუჟალად ვითხოვე ვედრებით — სათნო ყავნ უჟფალ-მან გუჟლსა თქუჟენსა და გუჟლსა ყოვლისა ქრისტეს მოყუ-არისა ერისა მორწმუნისასა, რომელნი აღმოიკითხვდენ, რა-თა ზიარ ლოცუჟათა თქუჟენთა იქმნეს კუჟალად და მერმეცა უჟლირსებაჲ ჩემი.

საკითხავნი წმიდისა ჰაბოაქსის თაჳი დ.

ა თაჳი. ლუკის მსახუროთა და მარტულთ-მოყვარეთა კრებულისათჳს თხოობაჲ და მოძღუერებაჲ და ახლისა ამის მოწამისა კსენებაჲ.

ბ თაჳი. ქართლად შემოსლვაჲ და ნათლის ღებაჲ ნეტარისა ჰაბოაქსი.

გ თაჳი. მარტულობაჲ წმიდისა ჰაბოაქსი.

დ თაჳი. ქებაჲ სანატრელისა წმიდისა ჰაბოაქსი.

ლუკის მსახურობისათჳს შეკრებულთა მათ უკწყებაჲ და მარტულთ-მოყვარეთაჲ სწავლაჲ და ახლისა ამის მოწამისა მოკსენებაჲ წმიდისა ჰაბოაქსი მნებაჲს თქუენდა.

საყუარელნო მამისანო და მეგობარნო და მონანო ქრისტის ძისა ლუკისანო, და სამკვდრებელნო სულისა წმიდისანო! გხედავ თქუენ, ვითარცა ლუკიჲ ცნობილთა და ლუკისა მცნობელთა; ამისთჳსცა გარქუე თქუენ მონად და მეგობრად ქრისტესა.

მონად ამის გამო, რამეთუ პატიოსნითა სისხლითა მისითა სყიდულ ხარო თქუენ; ხოლო მეგობრად ამისთჳს, რამეთუ მისნი შექმნულნი || ვართ და დაბადებულნი და სიყუარულითა მისითა ნათელ გულბიეს. აწ გლოცავ თქუენ ქრისტეს მიმართ სუკრეილითა²⁾ გულისთა მომიპყრენით საჩინონი ეგე სასმელნი თქუენნი და უფროჲსა საცნობელნი ეგე ყუურნი გულისა თქუენისა, და გონებათა თქუენთანი, განჰმარტენით სმენად და მასპინძელ ექმნენით სიტყუათა ამათ ჩემთა, რამეთუ ქრისტესთჳს არიან და სანატრელთა მისთა მოწამეთათჳს, შეიწყნარეთ კარავსა გუჳამისა თქუენისასა და საფანს განჰმზადეთ!!

რამეთუ უჳფალსა ჰნებაჲს დამკვდრებად ასოთა შინა თქუენთა, ვითარცა თქვა წმიდამან მოციქულმან პავლე, მო-

²⁾ ნათლისმცემლის მეტაფრასში — „სუკრეილითა“.

ძღუვარმან ეკლესიათამან, ვითარმედ „ტაძარი ხართ ღუჯთისა-
ნი და სული წმიდაჲ დამკდრებულ არს თქუვენ შორის“. და
უფალი იტყვს წინასწარმეტყუელისა მიერ — „მე მოვიდე და
დავიმკდრო თქუვენ შორის“, და წმიდასა შინა სახარებასა
იტყვს, ვითარმედ „სასუფეველი ღუჯთისა გუჯლთა შინა
თქუვენთა არს“. ამისთვის, საყუვარელნო, ნუ გეწყინებინ სმენად
სიტყუათა ამათ, რათა არა ცუვდად დავშუვრეთ — მე სიტყუათა
ტ თქუვენ სმენითა! რათა ერთობით მოგუცეს ჩუვენ სასყიდელი
შრომათა ჩუვენთაჲ; ტ არა თუვ ხოლო ჩემდა მარტოჲსა საძიებელ
არს სმენად საწადელიესე მარტულობაჲ წმიდისა ამის მოწამისაჲ,
არამედ ყოველთაჲ ჯერ არს თქუვენდა ³⁾ დაკვრებად ჩემთანა.

რომელნი ესე შემოკლებუვლსა ამას ჟამსა მეშვდესა და
რასა ⁴⁾ ზედა ვდგათ, რომლისა ჟამისათესცა უფალი იტყვს,
ვითარმედ „მრავალნი სცთებოდინ და მრავალთა აცთუვნებ-
დენ“; და მოციქული ჰავლე მისწერს ტიმოთესა, ვითარმედ
„მოვალს ჟამი, ოდეს სიცოცხლისა ამის მოძღუვრებასა არა თავს
იდებდენ, არამედ გუჯლის თქუვმისაებრ თვისისა თავით თვსით
შეიკრებდენ მოძღუვრებასა ქაგილითა ყუვრთაჲთა და ჰეშმარი-
ტებისაგან სასმენელნი გარე მიიქცინენ და ზღაპრებსა მიეჟცენ“.
რომელიცა ესე აწ ჟამსა ამას აღესრუვლების ჩუვენ შორის,
რამეთუ რომელ ესე ვართ ყუვრესა ამას ქუვყანისასა სასტი-
კებისაგან და სიფერაგისა მანქანებითა მით საცთუვრებისაჲთა
ზედა მდგომელთა ამათ ჩუვენთა მფლობელთა ამის ჟამისათა
ზაკუვლებითა მოძღუვრებისა თვთ თავით || თვსით შჯულის
დებისაჲთა განდგომილთა ქრისტესგან მრავალნი შეაცთუვნეს
და გარდადრივნეს გზისაგინ სიმართლისა ⁵⁾ და ჰეშმარიტებასა
ქრისტეს სახარებისასა შეეცოდნეს.

რომელნი ხუვთას წლისა ჟამთა ტ უვწინარესლა რჩუვლ ⁶⁾

³⁾ ნათლის მც. მეტ. „თქუვენდაცა.“

⁴⁾ ნათ. მც. მეტ. „დარსა.“

⁵⁾ იქვე: „სიმართლისაჲსა და ჰეშმარიტებისა ქრისტეს სახარებისა
შეაცთუვნეს.“

⁶⁾ იქვე: „შჯუვლდებუვლ.“

ყოფილ წმიდითა მადლითა ნათლისღებისაჲთა მიერთგან და ვიდრე აქამომდე ნაშობნი ქრისტიანეთანი გარდაგუჟლარძნეს — რომელნიმე მძლავრებით, რომელნიმე შეტყუველით, რომელნიმე სიყრმესა შინა უკმეცრებით, რომელნიმე მზაკუვარებით და სხვანი, რომელ ესე ვართ მორწმუნენი მძლავრებასა ქუვეშე დამონებულ და ნაკლულევანებითა და სიგლახაკითა შეკრუვლნი, ვითარცა რკინითა ხარკსა ქუვეშე მათსა გუვემუვლნი და ქენჯილნი ძვრ-ძვრად ზღვევულნი შიშითა განილევანი და ირყევიან, ვითარცა ღერწამნი ქართაგან ძლიერთა, არამედ ქრისტეს სიყუვარუვლითა და შიშითა ჩუვევუვლებისაებრ მამუვლისა სღვისა ქირთა მოთმინებითა არა განეშორებიან მხოლოდ შობილსა ძესა ღუვთისასა. ესე ვითარსა ეჲმსა შინა გამოჩნდა ახოვნად წმიდაჲ ესე მოწამე არა თუჲ პირველითგანვე ჩუვენგანი იყო, არამედ უკმეცარი სარწმუნოებისაგან ჩუვენისა უკცხოჲ უკცხოჲთა შჯუვლითა მოვიდა და ქრისტესა ღმერთსა ჩუვენსა შეემეცნა. რომლისათჲსცა ღღეს კუვალად ახალმან ამან ღღესასწაუვლმან და კრებუვლმან წმიდისა და ახლისა მოწამისამან გვრგვნოსან ყო ეკლესიაჲ და ყოველი კრებუვლი ქრისტიანეთაჲ ერთბამად განანათლა და ყოველნივე პირნი ღირს იქმნეს ამას ღღესა გარდამატებუვლისა მადლისა შეწირვად ქრისტეს მიმართ ქეშმარიტისა ღუვთისა ჩუვენისა.

რამეთუ მრჩობლ იქმნა ღღესასწაუვლი ესე ღუვთის გამოცხადებისაჲ და მადლმან ღუვთისა მამისამან გამოჩინებითა მით ჩუვენდა საყუვარელისა ძისა მისისაჲთა⁷⁾ ღ გარდამოსლვითა სულისა წმიდისა მისისაჲთა, სარწმუნოებითა შეთხზუვლი იგი გვრგვნი მარტულთა თჲსთაჲ დაადგა თაჲსა ზედა ეკლესიაჲსასა.

რომლისაგანცა სიმრავლე იგი ღღესასწაუვლთა, ვითარცა გვრგვნი გარე მოადგს და ღუვთის მოყუვარეთა მათ ჩუვეუ-

⁷⁾ ნათ. მც. მეტ. „ძისა თჲსისაჲთა.“

ლებამ აქუს მარადის შემოკრებად მას შინა საღმრთადაც
დიდებისა.

რამეთუ ერთად შეკრებიოთ მით მათითა მრავალი ღუგუთის
მსახურებამ || აჩუენიან, არა თუ ცუდთა განცხრომათა და ქამა-
დთა ნაყროვნებისა უძღვებებამ შორის მათსა იპოვის, არამედ
ყოველთა წილ საჭმელთა გემოვნთა ძალი იგი საღმრთოთა
სიტყუჳათა ტკბილადი გამოვალნ პირსა მათსა, რამეთუ სი-
ტყუჳამ იგი წინასწარმეტყუჳელთამ ოხრინ შორის მათსა; რამეთუ
„ტკბილ არიან სასასა ჩემსა სიტყუჳანი შენნი, უფალო, უფროჲს
თაფლისა პირსა ჩემსა“! რამეთუ შეკრებასა მას ქამადთასა *) გან-
ძღვებამცა აქუს. ხოლო ღუგუთისა სიტყუჳათა მოკსენებასა არა
არს განძღება ღუგუთის მოყუჳარეთა სუჳლთა; და კუჳალად
წმიდათა მათ მარტულთა კსენებითა ვინმეცა განძღა მარტულთ
მოყუჳარს? ღ რამეთუ ერთგუჳლებამცა აქუს სულისა **) მიმართ,
რამეთუ ეტჳს უჳფალი წმიდათა მისთა „რომელმან თქვენ
შეგიწყნარნეს, მე შემეწყნარა“. ამისთჳს უფროჲსა გუჳლს-
მოდგინედ საღმრთოთა მათთჳს არნ შეკრებამ იგი მათი, მუჳნ
შუჳჳა წარმოიხუჳნიან სიტყუჳანი იგი ცხორებისანი; მუჳნ სამე-
ბისა წმიდისა იგი სარწმუნოებამ აღორძინდებინ, მუჳნ სწავ-
ლანი იგი სიტკობისანი, მუჳნ მოძღუჳრებანი იგი მადლისანი,
მამად მთაფართა შუჳენიერებამ, წინასწარმეტყუჳელთა იგი დი-
დებანი, მოციქუჳლთა ქადაგებანი, მოწამეთა მათ მოღუჳა-
წებამ იგი, ქრისტსი იგი თავსდებამ, ჩუჳენთეის ენებამ,
რამეთუ სიმტკიცს და სიხარუჳლ ექმნის ქაბუკთა მითხრობითა
მით სიმჳნს იგი ქრისტს მოღუჳაწეთამ, და სიქადუჳლ და
მოღუჳაწება ¹⁰⁾ მოხუჳცებუჳლთა კსენებამ იგი ღუჳაწლისამ მის
მარტულთამსამ! და საწადელ და სასუჳრველ მღდელთა და
ყრმათა მათ მოწაფეთა და შვილთა ეკლესიამსათა კრებამ

*) ნათ. მც. ქამადთათჳს.

**) იქვე „უფლისა“, ნაცვლად „სულისა“.

¹⁰⁾ იქვე ნაცვლად-მოღუჳაწება „მხიარუჳლებამ“.

იგი ღღესასწაულისა მის წმიდათაჲსა; და ემსგავსნიან შორის
ეკლესიასა კმანი იგი მათნი ანგელოზთა მათ გალობის შემ-
სხმელთა, და სუკლი წმიდაჲ იხარებნ შორის მათსა თაყუჯანის
ცემუკლი; და მამაჲ იდიდებინ, და კაცთმოყვარებაჲ იგი
და ქველისმოქმედებაჲ ძისაჲ იქადაგებინ. რამეთუ ყოვლისა
მპყრობელმან ღმერთმან და დიდად უკზუჲმან უკფალმან,
რომელმან არა უკვუკლებელს ყო უკრვაჲ კაცთაჲ. და სი-
ყუპარუკლისათჲს კაცთაჲსა ქალწუკლისაგან წმიდისა კორც-
ნი შეიმოსნა და წმიდითა მით || კორკითა მისითა სამოთ გარ-
დამოვრდომილსა ¹¹⁾ მას კაცსა ზეკად აღუკწოდა და მიუკ-
წდომელსა მას საიდუკმლოსა ღირს ყო. რომელ იგი არა
იყო და დაადგრა, რომელ იგი იყო დიდებაჲ მაცხოვრისა
ჩუკენისაჲ, იესო ქრისტესსა მას დამდაბლებასა ჩუკენთჲს; რა-
მეთუ დამდაბლდა და მიკსნა ჩუკენ, ამალღდა ზეკად ვინაცა
გარდამოკდა და მიწისაგანი ესე კაცებაჲ თანა აღიყვანა და
მარჯუკენით მამისა მჯდომარე არს, რომელი იგი საკუკრვე-
ლებად განგებუკლებით შეიფრთა ღუკთაებაჲმან, რომელიცა
იგი ორთავე მათ სახელითა ¹²⁾ ერთი ძკ ღუკთად და კაცად
თუკნიერ განყოფისა იქადაგების იგივე სახელით ენმანუკელ
ჩუკენ თანა ღმერთი და კაცი, რათა სახელისა მიმართ მისისა
ყოველი მუკკლი მოდრკეს ზეკისანი და ქუკეყანისათანი და
ქუკესკნელთანი და ყოველმავე ენამან აღუკაროს სახელსა
მისსა. რამეთუ საშინელ და წმიდა არს და ყოვლად ძლიერ და
საკკრველ ზე უკფალ ¹³⁾ ზე ყოვლისა მპყრობელ არს სახელი მისი.
ვერშემძლებელ ვართ ჩუკენ მიწდომად სიმდიდრესა მას სახელისა
მისისასა. არამედ უკძლუკრებისაგებრ ჩემისა და გუკვლს მოდგი-
ნებისა თქვენისა ვიწყო თხრობად თქუკენდა, საყუკარელნო!
კარ, გზა, ტარიგ, ¹⁴⁾ ლოდ, მარგალიტ, ყვავილ, ანგელოზ,

¹¹⁾ იქვე: „სამოთხით გამოვრდომილსა.“

¹²⁾ ნათ. მც. მეტ. „ორითავე მით სახითა.“

¹³⁾ იქვე: „უკფროჲს ყოვლისა მპყრობელ არს...“

¹⁴⁾ იქვე: „კარ, გზა, ტარიგ, მწყემს...“

კაც, ღმერთ, ნათელ, ქუჲყანა, მარილ, მატლ, მარცვალ
მდოგვს, მზე სიმართლის, ძს მამის უკუჲდავის
და ერთ ღმერთ გადაუჲკცეველ და განუჲჲარებელ

და უჲცვალებელ. რამეთუ უჲკცეველ და განუჲჲარებელ
არს შემდგომად კორცთა შესხმისა და შეერთებისა ღუჲთაებისა
იგი ბუნებაჲ, რომლისათჲს უკუჲვეთუჲ შემძლებელ ვიჲმნეთ
თითოეულისა ამის სახელებისათჲს ჲეშმარიტად უჲწყებად
თქუჲვენდა, გარნა მადლითაჲე მისითა გაუჲწყო თქუჲვენ, ჲრის-
ტოს მოყვარეთა:

ქარ ეწოდა, რამეთუ თქუჲა „მე ვარ კარი ცხორებისა“¹⁵). „
რამეთუ ჲეშმარიტად მორწმუნენი მისნი მის გამო, ვითარცა
კარსა მას სასუჲფეველისასა შევალთ.

გზა ეწოდა, რამეთუ თქუჲა „მე ვარ გზაჲ და ჲეშმა-
რიტებაჲ და ცხორებაჲ“, რამეთუ ჲეცად აღმავალთა გვეჲჲ-
ნების ჩუჲვენ გზა.

ტარიზ ეწოდა, რამეთუ ჩვენთჲს დაიკლა და მარადჲს
ცხოველ არს და კორცთა და სისხლთა მისთა ჩუჲვენდა || გან-
ყოფითა ცხორებასა საუკუჲუნესა მოგუჲანიჲებს.

მწყემს ეწოდა, რამეთუ თქუჲა — „მე ვარ მწყემსი კეთი-
ლი“. ჲეშმარიტად ცხოვარნი შეცთომილნი მოგუჲაჲცინა და
მტერი იგი ჩუჲენი ლომი არგნითა¹⁶) ჯვარისაჲთა მოკლა და
მისგან დაჲსნილი იგი გუჲამი პირველ შეჲჲმნუჲილისაჲ მის
ძალითა ღუჲთაებისაჲთა კვალად განაცოცხლა და ნაკბენი იგი
გესლიანისაჲ მის მგელისაჲ წყლუჲვლებითა თჲსითა განკურნა.
და გესლი იგი მომაკუჲდინებელი წამლითა მით ღუჲთაებისა
თჲსისაჲთა განაჲარვა და აღასრუჲლა სიტყუჲა წინასწარმეტ-
ყუჲველისა თჲმუჲკლი ვითარმედ „იწყლა იგი ცოდუჲათა ჩუჲენ-
თათჲს და წყლუჲვლებითა მისითა ჩუჲვენ განვიკუჲრნენით“.

ლოლ საკიდუჲრ ეწოდა წინასწარმეტყუჲველისა მიერ.

¹⁵) იჲვე: „ცხოვრათაჲ“ ნაცვლად ცხორებისა.

¹⁶) ნათ. მც. სეტ. „არგნითა მით.“

რამეთუ ესე არს რომელსა¹⁷⁾ იგი შეუვრაცხ და განგდებულ იქმნა მღდელ-მოძღუვართა¹⁸⁾ მათგან ჰუკრიათაჲსა და მწიგნობართა იერუსალიმს, არამედ ესე თავ ყოველთა ცისკიდეთა იქმნა.

მარგალიტ ეწოდა, რამეთუ იგი ვითარცა მარგალიტი შორის ორთა მათ ფიცართა სუკლისა და კორცთასა ღუჯთაჲთ გამობრწყინდების, რომელსა ღუჯთის მოყუჯარენი იგი ვაჰარნი სასუფეველისანი ვითარცა ღმერთსა არა შიშუველსა და კაცსა არა ლიტონსა, არამედ ვითარცა ღმერთსა და კაცსა სარწმუნოებით ეძიებენ და მოიყიდიან მხოლოსა მას მრავალ სასყიდლისასა ყოვლისა სოფლისა წარგებითა და სისხლთა თვსთაცა დათხევითა.

მარილ ეწოდა, რამეთუ ცოდვითა განწყუენილთა ამათ კორცთა ჩუვენთა მოგუჯეახლა და სიმყარალს იგი კერპთ-მსახურებისაჲ განგუჯაშორა და სუკლნი ჩუვენნი სარწმუნოებითა ღუჯთის მსახურებისაჲთა სუკლნელად შეზავნა.

უუჯავილ ეწოდა, რამეთუ ძირისაგან იესუსისა ყუჯავილად აღმოსცნდა ეკლესიასა წმიდისა ქალწუკლისა მარიამისგან კორციელად, ხოლო სუკლნელებითა მით ღუჯთაებისაჲთა სუკლი იგი მადლისაჲ მოჰფინა ჩუვენზედა.

ანგელოზ ეწოდა, რამეთუ ერქუჲმის მას წინასწარმეტყუველისა მიერ „დიდისა ზრახვისა ანგელოზი, საკრველი“, რომელი მამისა მიერ ჩუვენდა მკსნელად მოვიდა.

კაც ეწოდა, რამეთუ თქუჲა, წინასწარმეტყუველმან „კაცი არს და ვინ იცნას იგი“; ქეშმარიტად სრული კაცებაჲ || შეიმოსა თჳნიერ ცოდვსა და ღუჯთაებაჲ თჳსი ჩუვენ გამოგვცხადა.

ღმერთ ეწოდა, ვითარცა თქუჲა ნეტარმან იოვანე მახარებელმან, ვითარმედ „ღმერთი იყო სიტყუჲა იგი და ყოველივე მის მიერ შეიქმნა, რაოდენი რაჲ იქმნა“.

ნათელ ეწოდა მის მიერვე, რამეთუ თქუჲა: „იყო ნა-

¹⁷⁾ იქვე „რომელი“, ნაცვლად — რომელსა.

¹⁸⁾ იქვე „და მწიგნობართა იეროსალიმს ნათესავისაგან ჰუკრიათაჲსა, არამედ ესე...“

თელი ქეშმარიტი, რომელი განანათლებს ყოველსა კაცსა მომავალსა სოფლად“.

ქუვეყანა ეწოდა, ვითარცა თქუვა დავით „ქვეყანამან გამოსცა ნაყოფი თვისი, მაკუვრთხენინ ჩუვენ ღმერთო, ღმერთო, ჩუვენო!“. ქეშმარიტად ქუვეყანისა დამბადებელი იგი ქუვეყნად მოვიდა და ქუვეყანით მიწისაგან შექმნულთა მათგან მიწისა ბუვნებისა იგი კორცნი, ვითარცა შუვენური ჯეჯლი აღმოსცნდა ქუვეყანით და ნაყოფად გამოიხუვნა წმიდანი თვსნი: მოციქულნი და მოწამენი და მართალნი და დაწყევლნი იგი ქუვეყანაჲ ნაყოფითა კუვრთხევისაჲთა აღავსო.

მარცუპალ მდოგვს ეწოდა, რამეთუ დაიკინებეს თავსე თვსსა და მოგუვემგავსების ჰასაკსა ჩუვენსა, რათა უვრნატსა სუვლისა ჩუვენისასა დაერნერგოს და ღრმად ძირნი დაიბნეს და რტოთა მათ ზედა ჯუვარისა მისისათა შეგუვკრიბნეს და აღმოდდეს და ჩუვენ აღგუვამაღონეს მისთანა!

მატლ ეწოდა, რამეთუ თქუვა— „მატლ ვარ, და არა კაც“. გამობრწყინვებითა ღუვთაებისაჲთა, ვითარცა სამქადუვრი¹⁹⁾ მატლსა შინა— ეგრტო კორცთა შინა თვსთა დაფარა ღუვთაებაჲ იგი თვისი და უვფსკრულთა ამის სოფლისათა შთააგდო და აღმოიქუვა, ვითარცა კეთილმან მეთევზურმან.

რომლისათვსცა იტყუვს: „შეიპყრა ვეშაპი იგი სამქადუვრითა და განიღო²⁰⁾ დანდალი ყბასა მისსა და ხარტუკი²¹⁾ ცხვრსა მისსა“, ესე იგი არს ეშმაკი, რომელი შეიპყრა და შემუვსრნა მანქანებანი მისნი, რომლისათვს წამებს მეფსალმუვნს დავით— „შენ შემუვსრე თავები ვეშაპისაჲ მის“.

მზც სიმართლის ეწოდა, რამეთუ თქუვა წინასწარმეტყუველმან— „და გამოგიბრწყინდეს თქუვენ, მოშიშთა სახელისა მისისათა მზც იგი სიმართლისაჲ, რომელსა აქუვს კუვრ-

19) ნათ. მც. შეტ. „სამქედუვრი.“

20) ნათ. მც. მეტ. „განულა“

21) იქვე „და ხარტუკი“

ნება და ქუვეშე ფრთეთა მისთა და რამეთუ იგი არს, რომელი ჰფარავს და განათფობს და არა რაა არს, რომელი დაეფაროს სიცხესა მისსა“. ხოლო ესე არათუვ რამე თავით თვსით განგიმარტე თქუენ, ქრისტს მოყუარენო და სწავლის მოღუჟაწენო, არამედ წამებითა წიგნთაგან საწინასწარმეტყუველოთა || და მოციქულთა ქადაგებისაებრ და წმიდათა სახარებათა წერილნი და ნეტართა მამათა მოძღუეართა მიერ განსაზღვრებული სარწმუნოებება.

რამეთუ უვექუველი სარწმუნოებება საუუნჯპ დიდ არს მორწმუნეთათჳს ესე, მამო ზეცათაო, ღმერთო და უკუფალო ცხორების მომცემელო, შენ მიერ მოღებითა მადლისაჲთა! რამეთუ ქრისტიანეთა სარწმუნოებება დიდ მოძღუკრება არს! ამით მადლითა თაყუჴანის გცემენ შენ მართალნი, გაკუჴრთხევენ შენ წმიდანი, აგიარებენ შენ მარტკლნი და შენთჳს დევნუკლებად ღირს იქმნებიან, რომელმან ივნე ჩუკენთჳს, ქრისტე ღმერთო! მოწამე არიან შენდა და შენ შეგვედრებიან და ცთომასა მას ეშმაკისასა და მსახუკრთა მისთა მძლავრებასა შეუკრაცხკოფენ!

რამეთუ არა ხოლო თუჳ ბერძენთა სარწმუნოებება ესე ღუკთისა მიერი მოიპოვეს, არამედ ჩუკენცა შორიელთა ამათ მკკდრთა, ვითარცა წამებს უკუფალი და იტყჳს: „მოვიდოდიან აღმოსავალით და დასავალით და ინაკიდგმიდენ წიაღთა აბრაჴამისთა, ისაკისთა და იაკობისთა“—აჴა ესერა ქართლისაცა მკკდრთა აქუჳს სარწმუნოებება და წოდებუკლ არს დედად წმიდათა, რომელთამე თკთ აქა მკკდრთა და რომელთამე უკცხოთა სხკთ მოსრუკლთა ჩუკენ შორის ჟამად-ჟამად მოწამედ გამოჩინებითა ქრისტე იესოჲს მიერ უკუფლისა ჩუკენისა, რომლისაჲ არს დიდებება უკკუკნი უკკუკნისამდე ამჴნ.

23) ნათ. მც. მეტ. „და ნათლისღებაჲ“

ბ. თავი ქართლად შემოსლვაჲ ²³⁾ წმ. ჰაბოღსი.

რამეთუ იყო ქაში, ოდეს ერისმთავარი იგი ქართლისაჲ სახელით ნერსე ძე აღრნესე კუჯრაპალატისა და ერისმთავრისაჲ მიწოდებულ იქმნა ქუჯეყანად ბაბილოვნისა მფლობელისა მისგან ქაშსა სარკინოზთასა ამირა მუჟმნისა ²⁴⁾ აბდილაჲსგან, რომელი იყო ქალაქსა მას დიდსა ბაღდადს, რომელიცა იგი მან ალაშენა.

ხოლო შესმენითა ბოროტთა კაცთაჲთა შთაადლო საპყრობილესა მან ნერსე ერისთავი ქუჯეყანისა ამის ქართლისაჲ და პყრობილ იყო იგი მუჟნ ქამადმდე სამისა წლისა, ვიდრემდის ბრძანებითა ლუჭისაჲთა მოკუჟდა აბდილა ამირა მუჟმნი და დაჯდა მის წილ ძე მისი მაჰდი. ხოლო ქუჯელის მოქმედმან ღმერთმან || არწმუნა გუჯლსა მაჰდი ამირა მუჟმნისასა განტევებაჲ ნერსისი და გამოიყვანა იგი მწარისა მისგან საპყრობილისა და განუჴტევა იგი კუჯალად ერისმთავრობით აქა ქუჯეყანადვე თჳსა.

მნებაჲს აწ, ქრისტეს მოყუჴარენო, ამიერითგან წმიდისა და სანატრელისა მოწამისა ამის ჰაბოღსთჳს, რათა გაუჴწყო ვითარ, ანუჴ რაბამ იყო, ანუჴ ვინაჲ მოიწია აქა. ესე ნაშობი იყო აბრამეანი ძეთაგან ისმაელისთა ტომისაგან სარკინოზთაჲსა და არაჲ თუჴ უჴცხოჲსაგან თესლისა; არცა ხარქისაგან შობილი, არამედ ყოვლაღვე არაბიელთა თესლი მამუჴლად და დედუჴლად, რომლისაჲ მამაჲ მისი და დედაჲ მისი და ძმანი და დანი მისნი იყვნეს მუჴნვე ქალაქსა მას შინა ბაღდადს ბაბილოვნისასა; და ესე იყო ყრმა ქაბუჴკ, ვითარ ათრჴამეტის წლის, გინა უჴკნინსს აჩჴდმეტის წლის. ²⁵⁾

ამან ინება წარმოსლვაჲ თჳსი აქა ერის მთავრისა მის ნერსეს თანა და შეეყო იგი მსახუჴრად მისა. და იყო იგი

²³⁾ ნათლიმც. მეტ. „და ნათლისღებაჲ.“

²⁴⁾ იქვე „მუჴმლისა“, შემდეგაც ესეა.

²⁵⁾ „გინა უჴკნინსს აჩჴდმეტის წლის“ არ არის ნათ. მც. მეტაფრასში.

კელოვან კეთილად შემზავებელ სუზლნელთა მათ საცხებელთა; და სწავლულ იყო მწიგნობრებითა სარკინოზთაჲთა, ძეთა ისმაელისთა, ძისა აბრაჰამისთა, ნაშობთა აგარისთა.

ხოლო ამიერ ჩუვენდა სოფლად გამოსუვლაჲ იგი არა თუჲ თვთ თავით თჳსით განიზრახა, არამედ ვითარცა იგი უფალმან პრქუჲა ნეტარსა მას აბრაჰამს მასვე ქუჲეყანასა შინა ქალდეველთასა, ვითარმედ „გამოვედ ქუჲეყანისაგან შენისა და ნათესავისაგან შენისა და სახლისაგან მამისა შენისა და მოვედ ქუჲეყანასა მას, რომელი მე გიჩუვენო“ — ეგრეთვე ესე კუჲალად ნაშობი აბრაჰამისი არა თუჲ თჳსით გონებით, არამედ წამისყოფითა ღუჲთისა მიერითა იწჳა ესეცა, დაუტევა მამაჲ და დედაჲ და ძმანი და დანი და ნათესავნი და მონაგებნი და აგარაკები, ვითარცა იგი იტყვის წმიდასა სახარებასა შინა, და წარმოვიდა აქა ნერსისთანა მგზავრ ქრისტეს სიყუჲარუჲლისათჳს და რაჟამს მოვიდა იგი ქართლდ, ცხონდებოდა იგი ნერსე ერისთვისა || თანა და თჳსითა სათნოებითა იქმნა იგი საყუჲარელ ყოვლისა ერისა და შესძინა სწავლად ქართუჲლისა მწიგნობრებისა და ზრახვისა ესნილად.

მაშინ იწყო ზედა მიწვენად და სწავლად წმიდათა საღმრთოთა წიგნთა ძუჲელისა და ახლისა შჯუჲლისათა, რამეთუ უჲფალი მეცნიერ ჰყოფდა მას და მოვიდის იგი წმიდად ეკლესიად და მარადის ისმენნ წმიდათა სახარებათაგან და საკითხავთა მათ საწინასწარმეტყუჲელთა და მოციქუჲლთა და მრავალთაგან შჯუჲლის მეცნიერთა იკითხავნ და ისწავებნ.

ხოლო რომელთამე რეცათუჲ ცილობით წინა აღუჲდგებინ, არამედ მიზეზ სწავლის ექმნებინ მას და ესრტო სრულ იქმნა იგი ყოვლითა მოძღუერებითა, რომელი აქუჲს წმიდასა კათოლიკე ეკლესიასა ქრისტეს მიერ.

მაშინ უჲდებყო შჯუჲლი იგი მაჰმედისი და წესი იგი მამუჲლისა მის ლოცვისაჲ დაუტევა და შეიყუჲარა ქრისტე ყოვლითა გუჲლითა და გამოირჩია იგი სიტყუთა ამით, ვითარმედ „მითხრეს მე უჲშჯუჲლოთა ზრახვაჲ; ხოლო არა

ეგრე იყო, ვითარ შჯუღლი შენი“; არამედ ვერ განიცხადებდა თავსა თვსსა სრუჭლიად ქრისტიანედ.

ხოლო ფარუჭლად იმარხავნ და ილოცავნ ქრისტეს მიმართ და ეძიებდა აღგილსა კრძალუჭლსა, სადამცა მოილო ნათელი ქრისტსი, ²⁵⁾ რამეთუ ეშინოდა სოფლის მპყრობელთა ამით ზედა მდგომელთა ჩუგენთა სარკინოზთაგან.

და იყო ღღეთა მათ შინა კუჭალად იყო განრისხებაჲ კელმწიფეთა მათ სარკინოზთაჲ ნერსე ერისთავსა ზედა და ივლტოდა იგი, რამეთუ სასტიკად ჰბრძოდეს მას სარკინოზთა ერი და უჭფალმან დაიცვა იგი კელთაგან მათთა, და განვლო მან კარი ოსეთისაჲ, რომელსა დარიალან ²⁶⁾ ერქუჭმის.

და რაჟამს განვიდა იყო მისთანა ერისაგან მისისაჲ ვითარ სამასოდენ მამაკაცი; მათ თანავე იყო სანატრელი ესე მონაჲ ქრისტსი ჰაბოჲ. ხოლო ნერსე, ელტოლვილი ქუჭყყანით თვსით, შევიდა ქუჭყყანასა მას ჩრდილოაჲსასა, სადა იგი არს სადგუჯრი და საბანაკს ძეთა მგაგვისთაჲ, რომელ არიან ხაზარნი კაც ველუჯრ, საშინელ პირითა, მკეცის ბუჭნება, სისხლის მჭამელ, რომელთა შჯუღლ არა აქუჭს, გარნა || ღმერთი ხოლო შემოქმედი იციან. ხოლო რაჟამს მივიდა ნერსე ერისთავი მეფისა მის ხაზართაჲსა, შეიწყნარა იგი უჯცხოებისათვს და ელტოლისათვს მტერთა მისთაჲსა და | ცა მას და ყოველსა ერსა მისსა საზრდელ და სასმელ. ²⁷⁾

მაშინ ვითარცა იხილა ნეტარმან ჰაბოჲ, რამეთუ განშორებუჯლ არს შიშისაგან მძღავერებისა სარკინოზთაჲსა, ისწრაფა მან მიახლებად ქრისტსა და ნათელ ილო „სახელითა მამისაჲთა და ძისაჲთა და სუჭლისა წმიდისაჲთა“ კელითა პატიოსანთა მღდელთაჲთა. რამეთუ მადლითა სუჭლისა წმიდისაჲთა მრავალ არს ქალაქები და სოფლები ქუჭყყანასა მას ჩრდილოაჲსასა, რომელნი სარწმუნოებითა ქრისტსითა ცხონდე-

²⁵⁾ ნათ. მც. მეტ. „სადამცა ნათელ-ილო ქრისტეს მიერ.“

²⁶⁾ იქვე „კარი იგი ოსეთისაჲ, რომელსა დარიალან...“

²⁷⁾ იქვე „საზრდელი და სამოსელი..“ 298 გვ.

ბიან უკზრუვნებლად; მიერითგან უკფრომასად სავსე მადლითა
ქრისტესითა ნეტარი ჰაბოა შეეყო მარხვისა და ლოცვისა
დაუკბრკოლებლად-

მაშინ შემდგომად რავდენისამე ჟამისა ევედრა ნერსე
მეფესა მას ჩრდილომასასა, რათა განუტეოს იგი მიერ ქუვე-
ყანად აფხაზეთისა; რამეთუ პირველადვე წარგზავნეს მას
დედაჲ და ცოლი და შვილნი და მონაგები და ყოველნი სახ-
ლისა მისისანი, რამეთუ კრძალუკლ იყო ქუვეყანაჲ იგი შიში-
საგან სარკინოზთაჲსა.

ხოლო ღმერთმან მოამშუდა პირი მეფისა მის ჩრდილოჲ.
საჲ და განუტევა ნერსე მრავლითა ნიჭითა. და წარემართნეს
იგინი სიხარუკლითა და მადლითა ლუკთისაჲთა და განვლეს
ქუვეყანაჲ იგი წარმართთაჲ, რომელთა ყოვლადვე არა იციან ²⁸⁾
ღმერთი, უკშიშად ვიდოდეს ²⁹⁾ დღს და ღამს სამ თუკსა გზასა.

ხოლო ნეტარი ჰაბო ეგოდენტა ამათ დღეთა მგზავრ
ილოცვიდა და იმარხვიდა და არა დასცხრებოდა იგი ფსალმუ-
კნებითა. და ვითარცა მიიწინეს იგინი ქუვეყანად აფხაზეთისა,
მთავარმან მან მის ქუვეყანისამან შეიწყნარა ნერსე ყოვლით
ერით მისითუკრთ.

ვითარცა იხილა ნერსე დედოფალი დედაჲ თუკი და
ცოლი და ძენი თუკნი, სიხარუკლით ყოველნივე აკუკრთხე-
დეს ღმერთსა ცოცხლებით და მშუდობით შეკრებისა მათი-
სათუკს.

მაშინ ვით რცა ეუკწყა მთავარსა მას აფხაზეთისასა ნეტა-
რისა ჰაბოჲსთუკს, რამეთუ ახალ ნათელღებუკლ არს, განიხა-
რა ფრიად ყოვლით ეერთ მისითუკრთ და მო||უკწოდეს მას
მთავარმან მან და ებისკაპოსთა და მღდელთა და აკუკრთხე-
ვდეს და ნუკგეშინის სცემდეს ³⁰⁾ მას სიტყუკათა ცხორებისათა

²⁸⁾ ნათ.-მც. მეტ. „იცოდეს“, ნაცვლად „იციან“ ნათლის მცე-
მლის მეტაფრასში „იონთა მეფი-სა...“

²⁹⁾ იქვე „მათ შორის დღე და...“

³⁰⁾ იქვე „და უთხრობდეს მას...“

და ახარებდეს ქრისტესთვის და საუკუნოვანად მის ცხორებისათვის. ხოლო იგი თავით თვსით მიუვგებდა მათ მაღლობით სიტყუებათა მათ ქვეშაობისა სარწმუნოებისათა, ვიდრემდის უკვარდაცა მათ და აღიღებდეს ღმერთსა. და ნეტარი ჰაზო უფროდესა ჰმადლობდა ღმერთსა, რამეთუ იხილა მან ქუვეყანა იგი სავსე ქრისტეს სარწმუნოებითა და არავინ უკრწმუნოთაგანი მკვდრ³¹⁾ იპოვების საზღვართა მათთა.

რამეთუ საზღვარ მათდა არს ზღუდა იგი პონტოასაჲ, სამკვდრებელი ყოვლადვე ქრისტიანეთაჲ მისაზღვრადმდე ქალაქისა³²⁾ ტრაპეზუნდაჲ მუჟნ არს, საყოფელი იგი აფსარქასაჲ და საფსასაჲ ნავთსადგურნი. და არს ქალაქები იგი და აღგილები საბრძანებელად ქრისტეს მსახურისაჲ ონთა³³⁾ მეფისაჲ, რომელი მოსაყდრე არს დიდსა მას ქალაქსა კოსტანტინეპოლისასა. ხოლო წმიდამან და ნეტარმან ჰაზოჲ ვითარცა იხილა კაცთა მათ მის აღგილისათაჲ გარდამატებუელი ღუთის მოყუარებაჲ და ლოცვაჲ ყოვლისა მის ერისაჲ, დაუკადებელი შუკრი საღმრთოჲ აიღო. რამეთუ მოიქსენა მან სიტყუაჲ იგი წმიდისა მოციქულისაჲ, ვითარმედ „კეთილ არს ბაძვაჲ კეთილისათჳს მარადის“. იწყო მანცა ღღეთა მათ ზამთრისათა თთჳსა მის იანვარისასა აჩუდმეტსა მის თთჳსასა, კსენებასა წმიდისა მამისა ანტონისსა, აიღო მანცა ფიცხელი იგი შრომაჲ და შორის ქალაქსა, ვითარცა უკდაბნოსა ზედა, ეწყებოდა მტერსა მას ეშმაკსა და ღუჳმილითა და მარხვითა მოაუჴძლოურებდა იგი კორცთა მათ სიჴაბუჴკისა თჳსისათა, რათა შეუჴძლოს ყოველთა მათ ისართა ეშმაკისათა განკუჴრვებუელთა დაშრეტად. მოიქსენა მან მაცხოვრისა ჩუჴენისაჲ, ვითარ იგი შემდგომად წმიდისა მის ნათლისღებისა უკდაბნოდ განსრუჴლმან მზაკუჴარსა მას განმცდელსა სძლო ეშმაკსა ლოცვითა მით და მარხვითა წმიდითა ორმეოც დღს.

³¹⁾ — „მკვდრად იპოვების...“

³²⁾ — „ქალდიასა ტრაპეზუნდაჲ, მუჟნ არს სოფელი იგი აფსარქასაჲ, და ნაფსეის ნავთ...“

³³⁾ — „ონთა“.

ფერტოვე ნეტარი ესე ჰაბოა არცაღა ერთსა რას სიტყუასა (იტყოდა) კაცთა შორის, გარნა ღმერთსა ხოლო ზრახვენ წმიდასა შინა ლოცვისათვისსა. ფერტე განვლო სამ თთუვე და დაადგრა მარხვით და ღუჟმილით.

ხოლო წმიდათა მათ ღღეთა ღიდისა მის მარხვისათა, შუდთა მათ შუდუჟულთა, კურიაცესა და ღღესა შაბათსა ხოლო, მირაჲილის წმიდა იგი საიდუჟმოლჲ კორცი და სისხლი ქრისტსი, მაშინლა ნაკლუჟლად მიიღის საზრდელი, ვიდრემდის მიიწია იგი წმიდასა მას ღღესა ღიდსა ღღესასწაუჟლსა აღვსებასა აღდგომასა ქრისტეს ღუჟთისა ჩუჟენისასა, და მაშინლა დააჲაღა ფიცხელი იგი მარხვა და განჰქსნა ენაჲცა თჳსი უჴტყუჴებისაგან და აღიდებდა ღმერთსა.

ხოლო ესე შემდგომად სივლტოლისა მის ნერსისისა ქართლით, წარმოავლინა მაჰმედ ამირა მუჴმმან ბრძანებითა ღუჴთისაჲთა სტეფანოზ ძე გუჴრგენისი, ³⁴⁾ დისწუჴლი ნერსსი ნაცვალად ღეღის ძმისა თჳსისა ნერსსა ერისმთავრად ქუჴეყანასა ამას ქართლად. მაშინ მხიარუჴლ იქმნა ნერსე, რამეთუ უჴფლებჲ იგი სახლისა მისისაგან არა განაშორა ღმერთმან; ესეცა წადიერ იქმნა უჴფროჲსლა გუჴლსმოღგინედა წარმოავლინნა მოციქულნი და ითხოვა კელმწიფეთაგან ამირათა ამის ქუჴეყანისათა, რათა უჴშიშ უონ იგი ბოროტისაგან და გამოვიდეს კსნილად ყოვლით ერით ³⁵⁾ მისით.

და ვათარცა წარმოემართნეს იგი ქუჴეყანით აფხაზეთით, მაშინ ნეტარსა ჰაბოჲს მიუჴწოდა მთავარმან მან აფხაზეთი-თამან და ჰრქუჴა: ნუ განხუჴალ შენ ამიერ ქუჴეყანით, რასმეუ ქუჴეყანაჲ იგი ქართლისაჲ სარკინოზთა უჴპყრიეს და შენ ხარ ბუჴნებით სარკინოზ, და არა გიტეონ შენ ქრისტისანებით მათ შორის და მეშინის მე შენთჳს ნუჴკუჴე კუჴა-ლად განგდრიკონ შენ სარწმუჴნოებისაგან ქრისტსისა ნეფსით, გინა უჴნებლიებით და ესოდენი შრომაჲ შენი წარს-

³⁴⁾ ნათ.-მც. მეტ. „სტეფანოზ ძე გუჴრგენ ერისთავისაჲ“.

³⁵⁾—ყოვლით ერითუჴრთ მისით.

წყმიდო. ხოლო ნეტარმან ჰაბო ჰრქუვა: სადაღა შემეწყნარა მე ქრისტემან და განმაშორა ჩემგან ბნელი იგი პირველისა მის უკმეცრებისა ჩემისაჲ და ღირსყო ნათელსა მას მისსა? არა სადა უკვარ ვყო მე სახელი მისი, დაღა თუჲ ბევრეუკლი ოქროსა და ვეცხლისაჲ მომცენ მე, გინა თუჲ ტანჯვითა და გუჲვითა განმიკითხონ მე, ვერ განმაშორონ სიყუარუტისა უფლისა ჩემისასა! და აწ შენ ნუჲ დამაყენებ მე, ღუჲთის მსახურო! რამეთუ რაჲ მადლ არს ყოფაჲ ჩემი აქა, სადა არა არს შიში, არცა სიკუჲდლი ქრისტესთჲს?! აწ გვედრები განმიტევე მე, რათა ეუჲწყოს განცხადებუჲლად ქრისტიანებაჲ ჩემი ქრისტეს მოძუჲლეთა მათ, რამეთუ მესმა წმიდისა სახარებისაგან თქმუჲლი მაცხოვრისა ჩუჲვნისა მიერ, ვითარმედ „არა ვინ აღანთის სანთელი და შედგის იგი ქუჲვე კემირსა, არამედ ზედა სასანთლესა ჯადგიან, რათა ენთებოდის“³⁶) ყოველთა, ეგრეთ ბრწყინედინ ნათელი თქუჲვნი წინაშე კაცთა“!

და აწ მე რაჲსათჲს დაჲვარო ქეშმარიტესი³⁷) ესე ნათელი, რომლითა განმანათლა მე ქრისტემან! არა სადა დაჲვმაღლო მე შიშისაგან სიკუჲდლისა, რამეთუ ვისწავე წმიდისა მისგან მოციქუტლისა, ვითარმედ „არცა ჩუჲვენთა სასუჲფეველი ღუჲთისაჲ ვერ“³⁸) დაიმკდრონ.“ ამისთჲს არა მეშინის მე სიკუჲდლისაგან, რამეთუ მე სასუჲფეველსა ვეძიებ ქრისტესგან!

და ესრტ არწმუჲნა მთავარსა მას და განუტევა. და გამოჲდა იგი ნერსს თანა ქუჲყანად ქართლდ და შემოჲდა ქალაქსა ტფილის და იქცეოდა იგი განცხადებუჲლად ქრისტიანედ.³⁹) მუჲნ მყოფთა სარკინოზ(თა), რომელთა იცოდეს იგი

³⁶) ნათ-მც. მეტ. „რათა ჰნათობდეს ყოველთა ეგრე ბრწყინედინ. ნათელი ეგე“...

³⁷) ნათ-მც. მეტ. „ქეშმარიტი ესე“...

³⁸) ნათ-მც. მეტ. „ღუჲთისაჲ დაიმკდრონ“...

³⁹) „და კთარცა იხილეს იგი ქრისტიანედ მუჲნ მყოფთა მათ სარკინოზთა“...

პირველად ⁴⁰⁾ რომელნიმე აგინებდეს, რომელნიმე აშინებდეს, რომელნიმე სდევნიდეს, რომელნიმე მშვიდობისა სიტყვთა შეაჯერებდეს. ხოლო იგი განმტკიცებულ იყო ქრისტეს მიმართ და არავისგან შეძრწოვნდებოდა. არამედ სამისა წლისა ჟამთა იქცეოდა ქალაქსა მას შინა და გარემოჲს ყოველსა სოფლებსა განცხადებუკლად ქრისტიანედ, არამედ ვერვინ მიჰყენა კელნი მის ზედა ბოროტებით, რამეთუ არღა მოწევნულ იყო ჟამი მისი.

ხოლო კაცთა ღუჟთის მოყუჱარეთა რომელთა იცოდეს ღუჟთის სათნოებაჲ მისი — იღუჱწიდეს საზრდელითა და სამოსლითა.

მესამე თავი. წამებაჲ წმიდისა ჰაგოდისი.

რომელნი ხართ ქრისტეს მოყუჱარენი და მარტულთ მოყუჱარენი მიიღეთ ჩემგან სანატრელი ⁴¹⁾ სმენაჲ წმიდისა მოწამისა და ქრისტეს მოღუჱაწისაჲ რომლითა სიმხნითა და დიდებითა გვრგვინოსან იქმნა ქრისტეს მიმართ.

სუჱფევასა უჱფლისა ჩუჱენისა იესო ქრისტესსა წელიწადსა ვნებითგან და მკჱდრეთით აღდგომით ⁴²⁾, მეფობასა კოსტანტინე პოლის ქალაქსა მას დიდსა ქრისტიანეთა ზედა კოსტანტინესსა ძიძა (ძისა) ლეონისსა, სარკინოზთა შორის მეფობასა მოსე ამირა მუჱმნისასა ძისა მაჱდისა, ძართლს შინა კათალიკოზობასა სამოელისსა, ერის მთაერობასა ⁴³⁾ სტეფანოზისსა ძისა გუჱრგენისსა, დასაბამით ⁴⁴⁾ გარდასრულთა ექჱუს ათას ოთხას ოცდა მეოთხესა წელსა თთუჱესა იანვარსასა ექჱუსსა დღესა პარასკეჱესა განცხადებასა შეჱისწავეთ

⁴⁰⁾ — „რომელნიმე ჰყვედრიდეს, რომელნიმე აგინებდეს“...

⁴¹⁾ — „სანატრელი ესე“....

⁴²⁾ — „აღდგომით რვას ოთხ მეოცდა მეათესა, მეფობასა“....

⁴³⁾ — „ერისთეობასა“....

⁴⁴⁾ — „დასაბამითგან გარდასრულთა წელთა ექვს ათას ოთხმეოცდა მეოთხესა“....

მარტყოზაჲ წმიდისა და ნეტარისა ამის მოწამისა და კეთილად მოღუჴაწისა ჰაზოჲსი ქალაქსა ტფილისს.

ხოლო იყო ესრე სახედ, რამეთუ მცირდ ჴუწინარსრე დღეთა ამათ შეიპყრეს ნეტარი ე'ე მოწამს ქრისტსი და მიიყვანეს იგი მსაჯულისა მის, რომელი იყო ⁴⁵⁾ ქალაქსა ტფილისს, და ქრისტს ალსარებისათჳს შეაყენეს იგი საპყრობილესა. ხოლო შემდგომად რადენთამე დღეთა ⁴⁶⁾ გამოითხოვა იგი სტეფანოზ ერისთავმან ქართლისამან და გამოიყვანა საპყრობილით და განუტევა.

ხოლო შემდგომად მცირდთა დღეთა კუჴალად აღიძრეს შემასმენელნი წმიდისა ამის მოწამისანი განრისხებულნი და აღბორგებულნი საესენი უჴურითა ქრისტიანეთაჲთა, შეიზახნეს შეთქუჴმით წმიდასა მას ჴედა, შევდეს წინაშე მსაჯულისა მის, რამეთუ სხუჴაჲ მსაჯული ამირაჲ შემოსრულ იყო ქალაქსა ტფილისად და ჰრქუჴეს მას: არს ქალაქსა ამას შინა ქაბუჴკი ერთი, რომელი იყო ბუჴნებით სარკინოზ და განზრდილ და ცხორებულ შჯუჴლითა მით, რომელი მომცა ჩუჴენ მაჴმედ მოციქულმან ჩუჴენმან, და აწ დაუჴტევებიეს შჯუჴლი ესე ჩუჴენი და იტყჴს თავსა თჳსსა ქრისტიანედ და უჴშიშად ვალს ქალაქსა შინა და მრავალთა ასწავებს ჩუჴენგანთა ქრისტიანედ ყოფად. აწ ბრძანე შეპყრობაჲ მასა და შეაგდე იგი სატანჯველსა და გუჴემასა, ვიდრემდის არა აღიაროს შჯუჴლი მაჴმედ მოციქულისა ჩუჴენისაჲ; უჴკუჴეთუჴ არა, მოკუჴედინ იგი, რათა არა მზადჲ ⁴⁷⁾ იქმნენ მისა მრავალნი სიტყუთა მისითა.

ამას რაჲ შეასმენდეს ესმა ვიეთმე ქრისტიანეთა კაცთა და მივიღეს მსწრაფლ და უჴთხრეს ნეტარსა ჰაზოჲს, ვითარმედ აწ ესერა გეძიებენ შენ შეპყრობად ტანჯვად და გუჴემად. და შეაჯერებდეს მას, რათამცა მიჰრიდა და დაემაღა.

⁴⁵⁾—„იყო ამირად ქალაქსა ჴედა“.

⁴⁶⁾—„რადენისამე ჴამისა“...

⁴⁷⁾—„მზადჲ“....

ხოლო მან ჰრქუვა მათ: „მე არა ხოლო ტანჯვად გან-
მზადებულ ვარ ქრისტესთვის, არამედ სიკუდილდა.“ და გა-
მოვიდა იგი სიხარულით და იქცეოდა შორის უზბანთა გან-
ცხადებულად. მაშინ მოვიდეს მსახურნი იგი მსაჯულისანი
და შეიპყრეს ნეტარი ჰაბოჲ და შეიყვანეს წინაშე მსაჯულის-
სა მის.

და ჰრქუვა მას მსაჯულმან მან: რაჲ არს, რომელი ესე
მესმის შენთვის, რამეთუ ხარ შენ ნათესავთ და ტომით სარ-
კინოზ და დაგიტევებდეს მამუკლი შჯუკლი და ქრისტიანეთა
თანა შეცთომილ ხარ? აწ განემზადე და ილოცე შჯუკლითა
მით, რომლითა განგზარდეს მშობელთა შენთა.“

ხოლო ნეტარი ჰაბოჲ განძლიერდა ⁴⁸⁾ ქრისტეს მიმართ და
აღივსო სუკლითა და სარწმუნოებისაჲთა და ჰრქუვა მსაჯუ-
კლსა მას ამირასა: „ეგე კეთილად სთქუჲ, რამეთუ ვარ მე
ბუენებით სარკინოზ, შობილვე მას შინა მამუკლად და დე-
დუკლად; განსწავლუკლ ვიყავ შჯუკლითა მით მაჰმედისითა
და ვცხონდებოდე მას შინა, ვიდრე უკმეცრებასა შინა ვიყავ.“

ხოლო ოდეს სათნო იყო ღმერთმან, რომელმან გამო-
მირჩია მე ძმათა და ნათესავთა შორის ჩემთა და მიკსნა მე
იესო ქრისტეს მიერ ძისა მისისა და ღუკთისა ჩემისა, და
გუკლის ხმა მიყო მე უკმჯობსი იგი კეთილი, მაშინ დაუკ-
ტეგე მე პირველი იგი კაკთა კელოენებითა შეთხზუკლი იგი
შჯუკლი და ზღაპრობისა სიბრძნითა ღონის ძიებუკლი რწმუკ-
ნებაჲ. და აწ შეუკდგე ჰეშმარიტსა ქრისტეს მიერ მომად-
ლებუკლსა სარწმუნოებასა სამებისა წმიდისასა: მამისა და
ძისა და სუკლისა წმიდისასა, და ამით ნათელ მიღებდეს და
ამასკა თაყუკანის ვსცემ; რამეთუ ესე არს ღმერთი ჰეშმარი-
ტი, და აწ ქრისტიანე ვარ, თვნიერ ყოვლისა ცილობისა!“

ჰრქუვა მას მსაჯულმან—„დაუკტევე სიკოფისაჲ ⁴⁹⁾ იგი

⁴⁸⁾—ნათ-მც. მეტ. „განძლიერდა სუკლითა სარწმუნოებისაჲთა
ქრისტეს მიერ და ჰრქუვა“....

⁴⁹⁾—„სიციბილისა“ ნაცვლად „სიკოფისაჲ“.

განზრახვა; და უკუუკეთუ ნაკლუკლევანებისა შენისათვის
შედგომილხარ ქრისტიანეთა, მე უკუფროხდა ნიჭი ზე პატივი
აწვე მიგცე შენ.

პაქუჯა მას ნეტარმან ჰაბოა: „ოქროა და ვეცხლი შენი
შენთანავე იყავნ წარსაწყმედელად თავისა შენისა. მე პატი-
ვისა კაცთაგან არა ვეძიებ, რამეთუ მაქუჯს მე ნიჭი ქრისტის
მიერ-გვრგვნი ცხორებისა და უვხრწნელებისა და პატივი
საუკუჟნო ცათა შინა.“

მაშინ უვბრძანა კელით და ფერკითუვრთ შეკრვა მისი
ბორკილითა რკინისაჲთა და ეგრტთ შთააგდეს იგი საპყრო-
ბილესა. ხოლო ნეტარსა მას უვხაროდა და ჰმადლობდა
უფალსა და იტყოდა— „გმადლობ შენ უფალო და მაცხო-
ვარო და ღმერთო ჩუვენო, იესოჲ ქრისტე, რამეთუ ღირს
მყავ მე განკითხვისა და პყრობილებისა სახელისა შენისათჳს
წმიდისა“.

და იყო ესე თთუჲჲსა დეკენბერსა ოცდაშვდსა დღესა
სამშაბათსა, კსენებისა ქრისტის მოციქულისა პირველ დია-
კონისა და პირველ მოწამისა და ერისმთავრისა მის ყოველ-
თაჲსა მოწამეთაჲსა წმიდისა სტეფანესსა.

წესვე და შუენიერ ესრტთ იყო, რათა ილუჲწიდეს მის-
თჳს ერისთავი იგი ყოველთა მარტულთაჲ მისთანათა მათ
თანა ყოველთა მოწამეთა, რათა არა დაჰბრკოლდეს უკუჲ-
ნასკნელიცა იგი მოწამე ქრისტისი თანა შერაცხად ახოვნე-
ბასა მათსა და იყოფოდა ნეტარი ჰაბოა საპყრობილესა შინა
მარხვითა და ლოცვითა და ფსალმუნებითა ღამს და დღს
განუჲსუჲენებლად და ჰყოფდა იგი ქველის საქმესა, რამეთუ
განჰყიდა მან ყოველი რაჲცა აქუჲნდა მას და ზრდიდა იგი
მშიერთა და ნაკლუკლევანთა მისთანა პყრობილთა მათ. ხო-
ლო ცრუჲ მოძლუჲარნი იგი და შემასმენელნი შევიდინ მისა
და ეტყუენ რომელნიმე რეცა სიტყუთა ლიქნისაჲთა: „შვი-
ლო, ნუჲ განიწირავ თავსა შენსა, ნუჲცა სიჰაბუჲკესა შენსა
განჰვაჲრი ქრისტიანსდ და ნუჲცა ჰმათა და ნათესაჲთა გა-

ნეშორები, რათა არა შეამთხოვო ძვრი თავსა შენსა და შეგუ-
ვაწუგხნე ჩუვენ ყოველნი.“ და რომელნიმე მათგანნი აშინე-
ბედ მას და ეტყუდეს: „რამე გებელ გეყოს ქრისტე იგი შენი,
ანუ ვინ გიკსნეს კელთაგან ჩუვენთა, რამეთუ ცეცხლი და
სატან(ჯ)ველი აწ|ვე განგვმზადებდის შენთვის, არათუ მოიქცე
ჩუვენდავე!“

ხოლო ნეტარი იგი არა ისმენნ მათსა, ⁵⁰⁾ არამედ ილოცავნ
და უკლარდილოდ ფსალმუნებნ გონებითა თვსითა. და შემ-
დგომად მრავლისა სიტყუსა მათისა ჰრქუვა — „ჩემდამო ნუვრას
იტყოდეთ, რამეთუ მე ვითარცა ყრუსა არა მესმოდა და
ვითარცა უტყუჟმან რამ არა აღადის პირი თვისი, ვიყავ მე
ვითარცა კაცი უვსმი, რომლისა თანა არა არს პირსა მისსა
სიტყუჟამ. რამეთუ მე უვფალსა ვესავ, განმეშორენით მე,
უტკეთუვრნო, და გამოვიძინე მე მცნებანი ღუჟთისა ჩემისანი!“
და ვითარცა ვერ შეძრეს მართალი იგი, გამოვიდეს მიერ
სირცხვლეუჟლნი.

და იყო ნეტარი იგი საპყრობილესა შინა ცხრა ღღ, ⁵¹⁾
ღღე ყოველ იმარხვენ და ღამის თევით დაადგრის განთიად-
მდე. ხოლო ღღესა მას მეცხრესა ჰრქუვა ყოველთა მათ მის-
თანა პყრობილთა ქრისტიანეთა, ვითარმედ ხვალე განსლვა
არს ჩემი და მისლვაჟ უფლისა ჩემისა და ღუჟთისა იესოჟ
ქრისტეს თანა. რამეთუ ესე უვფალიმან გამოუვცხადა თვსსა
მას მოწამესა და მაშინ განიძარცუვა მან სამოსელი თვისი და
განსცა იგი სავაჰროდ, რათა უვყიდონ მას სანთელად კერი-
ონები და საკუჟმეველი. და წარსცა ყოველთა მათ ეკლესიათა
ქალაქისათა, რათა აღანთონ. და მიაველინა ყოველთა მღღელ-
თა ვედრებით, რათა ღოცვა ყონ მისთვის, რომლითა არა
დამრკოლდეს სარწმუნოებისაგან ქრისტესისა და ღირს იქმ-
ნეს მოღუჟაწებასა მას ქრისტეს მოწამეთასა.

ხოლო მან ღამესა მას წმიდასა მის ღღესასწაუჟლისა
ღამის თევასა მიიხუჟნა ორნი სანთელნი ღიღნი კელთა თვ'თა

⁵⁰⁾ — „არას ისმენდა მათსა“....

და დადგა იგი შორის საპრობილესა და დაადგრა მდგომარს ზედა ფერკთა თვსთა, ვიდრე განთიადმდე ყოვლადვე დაუჯდომელად, ვიდრემდე აღასრუტლნა ფსალმუნნი. და სანთელნი იგი დაიწუჟნეს კელთა შინა მისთა, რკინითა შექედილთა ზედა ქედსა მისსა, რამეთუ იტყოდა მდგომარეს იგი შეუძრველად, ვითარმედ წინაჲსწარ ვხედვედ უკფალსა, წინაშე ჩემსა არს მარადის, რამეთუ მარჯუელ ჩემსა არს, რათა არა შევიძრა... და შემდგომნი იგი სიტყუანი.

და რაჟამს განთენა მეთაღ ღღესასწაუტლსა მის მაცხოვრისა ნათლისღებაჲ, რომელი არს თთუტესა იანვარსა ექვსსა, იყო ღღს იგი პარასკევი. და თქუა ნეტარმან მან „ღიდ არს ჩემდა ღღს ესე, რამეთუ ვხედავ ორკერძოვე ძლევისა უკფლისა ჩემისა იესოჲ ქრისტესსა, რამეთუ ღღესასწაუტლსა ამას შთახდა მდინარესა მას იორდანისასა განშიშვლებუტლი ნათლისღებაღ. და სიღრმეთა მათ შინა წყალთაჲსა დამალუტლისა მის ვეშაპისა თავები ძალითა ღუტთაებისაჲთა შემუტსრა. ჯერ არს ჩემდაცა ღღესა ამას რათა განვიძარცო შიში კორცთა ამათ ჩემთაჲ, რომელნი სამოხელ არიან სუტლსა ჩემსა, და შთავხდე ვითარცა სიღრმესა ზღვსასა შორის ქალაქსა ამას და ნათელ ვიღო სისხლითა ჩემითა, და ცეცხლითა და სუტლითა.

ვითარცა ქადაგა წინამორბედმან იოვანე. და მერმე კუტალად შთავხდე წყალთა და კუტალად განენათლდე, რამეთუ ღღეს გარდამოსლვაჲ არს სუტლისა წმიდისაჲ ყოველთა ზედა წყალთა, რომლითა ნათელ იღებენ ქრისტეს მორწმუნენი სახედ იორდანისათა მათ მდინარეთა, და განშიშუტლებითა კორცთა ჩემთაჲთა მტერისა მის მანქანაჲსა მზაკუტვარებანი, რომელ იზრახნა ჩემოტს—განვბასრნე და დავტკებნო ფერკითა ჩემითა შორის ქალაქსა ამას.

და კუტალად ღღესა ამას პარასკევსა ვნებითა თვსითა უკფალმან ჩემმან იესოჲ ქრისტემან ჯუჲარსა მას განპრობითა ხელთა თვსთაჲთა განაქიქა და თითისა საჩუტვენებელყო ყოველთა კიდეთა ქუტყეანისათა მტერი იგი ყოვლისა სოფლისაჲ.

აწ მეცა თანა მაც, რათა განუჰკდეს მტერსა მას ქრისტიანეთასა და ქრისტესთვის დათხევითა სისხლთა ჩემთაჲთა საცინელ და საკიცხელ ვყო ყოველთა ქრისტიანეთა, რამეთუ ჰგონებდა იგი, ვითარმცა შიშითა სიკუჲდილისაჲთა განმაშორა სიყუჲარულსა უჲფლისა ჩემისა იესოჲ ქრისტესსა.

ხოლო მე საყუჲედრელ ვყო განზრახვაჲ იგი მისი და ვსძლო მას ქრისტეს მიერითა შეწევნითა და ორკერძოჲვე იგი თანანადები უჲფლისა ჩემისაჲ გარდავიკაღო.

მაშინ მოითხოვე წყალი და დაიბანა პირი თვისი და იცხო ზეთი თავსა თვისსა და თქუჲა: მაშინ სადამე ვიყავ თვთ მენელსაცხებლს კეთილად შემზადებელ სუჲლნელთა მათ საცხებელთა; ხოლო ესე საცხებელი დღედ დაფლვისა ჩემისა არს, ამიერითგან არღარა ვიცხო განქარვებადი ესე მწირობისა ჩემისა ზეთი. არამედ ვითარცა ქებასა შინა ქებათსა ბრძენმან სოლომონ მასწავა მე „სუჲლნელებასა ნელსაცხებელთა შინთასა ვრბიოდი“ ქრისტე, რომელმან აღმავსე მე განუჰქარვებელითა სარწმუნოებითა სიყვარულისა შენისაჲთა! იცი შენ, უჲფალო, რამეთუ შეგიყუჲარე უჲფროჲს თავისა ჩემისა და ესე რაჲ თქუჲა, წარავლინა წმიდად ეკლესიად და მოჰგუჲარეს მას წმიდაჲ იგი საიდუჲმლოჲ—კორცი და სისხლი ქრისტესი.

იყო ჟამი იგი მესამს დღისაჲ მის დიდისა დღესასწაულისაჲ და ვითარცა მოიღო მან ქეშმარიტი იგი განმაცხოველებელი საიდუჲმლოჲ, და თქუჲა: გმადლობ შენ, უჲფალო ჩემო და ღმერთო იესოჲ ქრისტე, რომელმან მომეც მე საგზლად ჩემდა ცხოვრების მომანიქებელი კორცი შენი და სიხარუჲლად და განმამტკიცებელად ჩემდა პატიოსანი სისხლი შენი! აწ უკუწი, რამეთუ არა დამიტევე მე, არამედ ჩემთანა დადგრომილხარ და მე შენთანა! ამიერითგან არღარა მოვიღო სხუჲაჲ საზრდელი, რომლითა კუჲალოდ მშოიოდის და არცა სხუჲაჲ სასუჲმელი, რომლითა კუჲალოდ მწყუჲროდის, არამედ კმა არს ჩემდა ცხოვრებად საუჲკუჲნოდ! აწ „დაღათუჲ ვი-

დოდი მე შორის აჩრდილთა სიკუჲდილისათა, არა შემეშინოს მე ბოროტისაგან, რამეთუ შენ უჴფალი ჩემთანა ხარ!“ და ესე ვითარცა თქუვა, მყის მოიწინეს მსახუკრნი იგი მსაჯუჴლისანი და იჯმნა ყოველთა მათგან ჰყობილთა ქრისტიანეთა და ჰრქუვა—ლოცუჴსა მომიხსენეთ მე, რამეთუ არღარა მიხილოთ მე საწუჴთროსა ამას სოფელსა! და გამოიყვანეს ეგრეთვე ბორკილითა ფერხთა და ხელთაჲთა; და მიჰყვანდა იგი შორის ქალაქსა და რომელნი ჰხედვიდეს მას ქრისტიანენი და მეცნიერნი მისნი—ცრემლოოდეს მისთჴს.

ხოლო წმიდამან ჰაბოჲ ჰრქუვა მათ „ნუჴ სტირთ ჩემ ზედა, არამედ გიხაროდენ, რამეთუ მე უჴფლისა ჩემისა მივალ; ლოცვით წარმგზავნეთ და მშვიდობამან უჴფლისამან დაგიცვინი თქუენ!“

ხოლო მივიდოდა ვითარცა ვინ მოგზაუკრ ექმნის მკუჴდარსა, ეგრე ჰხედვდა თჴსსა მას გუჴამსა. და სუჴლითა თჴსითა მოგზაუკრ ქმნუჴლი თჴთ იტყოდა ფსალმუჴნსა ამას ას და მეათრეამეტესა — „ნეტარ არიან უკბიწონი გზასა... და საგალობელად მუჴხლისა მის თქჴს შემდგომად სიტყუჴჲ იგი ნეტარისაჲ მის ავაზაკისაჲ: „მომიხსენე მე უჴფალო, ოდეს მოხვდე სუფევეთა შენითა.“

და ესრტ მიიწია იგი კარსა მას მსაჯუჴლისა მის ამირისასა; და რაჲმს მიიწია, კადნიერად დსწერა ჯუჴარი კარსა მას და თჴთცა დაიბეჴდა ჯუჴარი. და წარადგინეს იგი წინაშე მსაჯუჴლისა მის და ჰრქუვა მას მსაჯუჴლმან: რაჲ არს, ჰაბუკო, რაჲ განიზრახე თავისა შენისაჲ? ხოლო წმიდაჲ მოწამე აღიჴსო სუჴლითა წმიდითა და ჰრქუვა: „მე განვიზრახე და ქრისტე ვარ!“ ჰრქუვა მას მსაჯუჴლმან მან: არა დაგიტევებიეს სიცოფს და უჴგუჴნუჴრებაჲ შენი? ჰრქუვა მას ნეტარმან ჰაბოჲ: „უჴკუჴეთუმცა უჴმეცრებასა და უჴგუჴნუჴრებასა შინა ვიყავ, არამცა ღირს ვიქმენ შედგომად ქრისტესა!“ ჰრქუვა მას მსაჯუჴლმან მან—არა გიცნობიეს, რამეთუ სიტყუჴანი ეგე შენნი მომატყუჴებელ სიკუჲდილისა გექმნებიან შენ?

ჰრქუვა მას წმიდამან ჰაბოა — „უკუვეთუ მოკუვდე, მრწამს მე, რამეთუ ქრისტს თანა გცხონდე; ხოლო შენ რაასა განაგრძობ? რაა გეგუვლების ჩემ ზედა, იქმოდე! რამეთუ მე ვითარცა კედელსა მაგას, რომელსა მიყრდნობილ ხარ, ეგრე არა მესმიან ცუვდნი ეგე სიტყუვანი შენნი, რამეთუ გონება ჩემი ქრისტს თანა არს ზეცას“.

ჰრქუვა მას მსაჯულმან მან: რაა ეგოდენი სიტკბოებაა გაქუვს ქრისტს შენისაგან, რომლითა სიკუვდილცა არა გეწყალის თავი შენი? ჰრქუვა მას წმიდამან ჰაბოა: „უკუვეთუ გნებავს ცნობად სიტკბოებაა მისი, შენცა გრწმენინ ქრისტ და ნათელ ილე მისა მიმართ და მაშინლა ღირს იქმნე ცნობად სიტკბოებისა მისისა!“

მაშინ განრისხნა ამირაა იგი და უვბრძანა განყვანებაა მისი გარე და მოკუვეთაა თავისა მისისა. ხოლო მსახუვრთა მათ გამოიყვანეს კართა ეზოსა მას ტაძრისასა და განკსნეს იგი კელით და ფერკით საკრველთა მათგან რკინისათა.

ხოლო ნეტარმან მან თავით თვსით განხეთქა სამოსელი იგი, რომელ ემოსა და განშეშუვლებუვლმან დაიბეჭდა ჯუვარიტა პირი და გუვამი თვსი და თქუვა: „გმადლობ და გაკუვრთხევ შენ, სამებაო წმიდაო, რამეთუ ღირს მყავ მე მიმთხუვევად ღუვაწლსა მას წმიდათა მოწამეთა შენთასა!“ და ესერაა თქუვა, უკუვუნ იხხნა || კელით თვსნი ჯუვარის სახედ ზედა ზუვრგსა თვსსა და მხიარუვლითა პირითა და კადნიერითა სუვლითა ღალად ყო ქრისტს მიმართ და მოუვდრიკა ქედი თვსი მახვლსა. და ვითარცა სცეს მას მახვლითა სამგზის, რამეთუ ჰგონებდეს ვითარმედ შიშითა სიკუვდილისათა განაშორონ იგი ქრისტსსა; ხოლო წმიდაა იგი მარტული ღუვმილით მკნედ მიითუვალვიდა მახვლსა, ვიდრემდის შეჰვედრა სუვლი თვსი უვფალსა.

და ვითარცა იხილეს ქრისტს მბრძოლთა მათ შემასმენელთა წმიდისა მოწამისათა, რამეთუ სრუვლ იქმნა ნეტარი იგი ქრისტს მიმართ და ღუვაწლი კეთილი მოიღუვაწა და

სარწმუნოებითა და მოთმინებითა სძლო მათსა მას სიბოროტესა—უფროდსა აღივსნეს შუკრითა და შევიდეს წინაშე მძლავრისა მის და ჰრქუეს: „ჩუვენ ვიცით, რამეთუ ჩუვეულებად არს ქრისტიანეთა—ესრე სახსდ თუჲ ვინმე თავი მოიკლას ქრისტეს მათისათჳს—მოიპარიან გუჲამი მისი და პატივსციან მას დაფლვითა და ტყუჲვილით, რეცა თუჲ სასწაულსა და კუჲრნებასა რასმე განსტჲუმედ ერსა შორის და სამოსელსა და თმასა თავისა მისისასა და ძუჲალსა მისსა განიყოფედ, რეცა საცოდ სნეჲულთათჳს და მით სახითა მრავალნი უჲცებნი შეიტყუჲვიანი. აწ ბრძანე გუჲამი მისი მოცემად ჩუვენდა, რათა განვიღოთ და დავწუჲათ იგი ცეცხლითა ჲ განვაქარიოთ⁵¹⁾ იგი ჲ აღვკოცოთ საცთუჲრი ქრისტიანეთად, რათა იხილონ ყოველთა და შეეშინოს და რომელნიმე მათგანნი მოიქცენ ჩუვენდა და ჩუვენგანთა ეშინოდის და არღარა შეჲუჲდგენ სწავლასა ქრისტიანეთასა.“ და ამას დაღათუჲ ქრისტიანეთა შუჲრისათჳს იტყოდეს, არამედ ჰეშმარიტსა და მართალსა წამებდეს, ვითარცა იგი არიან ქრისტეს მოწამენი მკუჲრნალ და მეოხ ყოველთათჳს, რომელნი მიეახლნენ მათ ქრისტეს მიერითა სიყუჲარუჲვლითა და სარწმუნოებითა

ხოლო ჰრქუჲა მათ მსაჯუჲლმან მან: წარიღეთ ვიდრე გნებაჲს და ყავთ, ვითარცა თჳთ იცით.

მაშინ გამოვიდეს და აღიდეს ჰუჲეყანით პატიოსანი იგი გუჲამი მისი და შთადევს იგი გუჲალაგსა მას აღსაკიდებელსა სამოსლით მისითუჲრთ || და სისხლი იგი დათხეჲული მართლისად მის აღმოთხარეს ჰუჲეყანით და რადთ თურთით არა არად დაუჲტევეს ჰუჲეჲანასა და იგიცა შთადევს ჰუჲრქელსა ში და.

და დადევს წმიდაჲ იგი უჲრემსა ზედა მსგავსად მკნეთა მათ წმიდათა ორმეოცთა, რამეთუ სადა იგი მოჰყუჲვთეს თავი წმიდასა მოწამესა კართა ზედა წმიდისა ეკლესიისათა, რომელი სახელად წმიდათა ორმეოცთა დაფუჲძნებუჲლ იყო,

⁵¹⁾ — „განვაქარიოთ“.

— წესვე იყო რათა ემსგავსოს იგი ახოვანთა მათ წმიდათა მოწამეთა ... (ეორთა ⁸²⁾).

და ვითარცა გამოიღეს წმიდა იგი გუჯამი წმიდისა მის გარეშე ქალაქსა ზე აღიღეს ადგილსა, რომელსა საგაღებელ ⁸³⁾ ეწოდების, რამეთუ მუჟნ არს საფლავები კაცთა მის ქალაქისათა და გარდამოიღეს იგი უჯრმისა მისგან და დადევს იგი ქუჩეყანასა.

და მოიღეს შეშა და თივა და ნავთი და დაასხეს გუჯამსა მას ზედა წმიდასა და დააგზნეს ცეცხლი, ვიდრემდის დაწუჟნეს კორცნი იგი წმიდისა მოწამისანი ადგილსა მას, რომელ არს აღმოსავალით ციხესა ქალაქისასა, რომელსა პრქუჟან სადი-
ლეგო პირსა ზედა კლდისასა, რომელ არს კბოდელ — კლდს მდინარისა მის დიდისაჲ, რომელი განჰვლის აღმოსავალით ქალაქსა, ესე არს სახელით შტკუჯარი.

ხოლო ადგილსა მას არავის უჟფლეს მისლვად ქრისტიანეთაგანსა, ვიდრემდის აღასრუტლეს დაწუჟვაჲ იგი ხორცთა მათ წმიდისა მოწამისათაჲ; ხოლო ძუვალთა მათ წმიდისა მოწამისათა, რომელთა ვერღარა უჟძლეს დაწუჟვაჲ შთაკრიბნეს ტყავსა ცხოვრისასა და შეკერნეს მტკიცად და მიიხუჯნეს ზე შთაჰყარნეს დიდსა მას მდინარესა ქუჩეშე ხიდთა მათ ქალაქისათა, რომელთა ზედა აღმართებულ იყო პატროსანი ჯუჯარი ხიდისაჲ.

და იქმნა წყალი იგი მდინარისაჲ მის წმიდათა მათ ძუვალთა სამოსელ გარე შეხუჯევითა მით და სიღრმს იგი წყალთაჲ საფლავ წმიდისა მის მარტულისა, რათა არავინ უვლებად მიეხოს მათ; ქრისტის მბრძოლთა მათ ესრე ყვეს და ესრთ ღუჯაწლი კეთილი მოიღუჯაწა ნეტარმან მან.

მაშინ იწყო სიმრავლემან ქალაქისამან ქრისტიანეთაგან და განაგდეს შიში მძლავრთაჲ მათ და განვიდოდეს ადგილსა მას, სადაცა დაწუჟნეს ხორცნი იგი წმიდისა მოწამისანი: მო-

⁸²⁾ ნათ.-მც. მეტ „მოწამეთა მარტულთა“.

⁸³⁾ — „საღოდებელ“.

ხუცებულნი მიიბიოდეს კუვერთხებითა თვსითა, მკელობელნი ხლდომით ⁵⁴⁾ ვითარცა ირემნი, ჭაბუკნი სრბით, ყრმანი კლდით უკრთიერთას. დედანი მსგავს იყვნეს წმიდათა მათ მენელსა ცხებლეთა, რომელთა სრბით მიაქუვნდა სუულნელები ⁵⁵⁾ იგი წმიდასა მას ქრისტეს ღუჯთისა ჩუვენისასა საფლავსა, ნანდვლვე იყვნეს ესეცა მსგავს მათა. რამეთუ რბიოდეს ცრემლითა და მიაქუვნდა მათ თანა სანთლები და საკუვეველი ხელითა თვსითა; ყოველნივე სიხარუკლითა და მადლობითა ქრისტესითა მივიდოდეს და აღილებდეს მიწასაცა მის აღგილისასა და მრავალნი სენთაგან შეპყრობილნი მიჰყვანდეს და მასვე დღესა შინა განიკუვრებოდეს. ხოლო ყოვლად ძლიერმან ღმერთმან უფროდეს გამოაჩინა ძალი თვსი და პატიესცა თვსსა მარტვლსა და აჩუვენა სასწაუკლი საკრველი, რათა უწყოდინ ყოველთა, რამეთუ ⁵⁶⁾ ქრისტეს მოწამს არს.

ვითარცა შემწუხრდა დღს იგი და იყო ჟამი პირველი ღამისაჲ მის, გარდამოავლინა უფალმან ადგილსა მას ზედა ეარსკუკლავი მოტყინარს, ვითარცა ღამპარი ცეცხლისაჲ, რომელი მყოვარ ჟამ დგა ადგილსა მას, სადაცა დაწუვეს ნეტარი იგი მოწამს ქრისტესი; და დგა იგი ზე ჰაერთა, ვიდრე ზამ ჟამადმდე, გინა უკმეტს ⁵⁷⁾ ღამისა მის, რომელი გამოუკტევებდა ბრწყინვალეზასა.

არათუკ ვითარცა ცეცხლი ესე ქუვეყანისაჲ, არამედ ვითარცა საშინელებაჲ ელვისაჲ, რომელსა ჰხედვიდეს ⁵⁸⁾ ყოველნი მოქალაქენი, მსაჯუკლიცა იგი და ყოველი ერი მკვდრნი იგი ქრისტიანეთანი, და ყოველნი სარკინოზნი და მწირნი სხვთ მოსრუკლნი. მყოვარ ჟამ ჰხედვიდეს გუკვამათა თუკალისაჲთა, ⁵⁹⁾

⁵⁴⁾ ნათ. მც. სვ. „ელდომით“.

⁵⁵⁾ — „სუკლნელი“.

⁵⁶⁾ — „ვითარმედ“.

⁵⁷⁾ — „უკმეტესლა“.

⁵⁸⁾ — „ხედვიდა ყოველი იგი ქალაქი და თვთ მსაჯუკლი იგი..“

⁵⁹⁾ — „თუკალისა მათისაჲთა“.

ვიდრემდის ჰედემებოდაცა მძლავრთა მათ; და მიეინმევიდეს ხილვად აღგილსა მას მსახუკრთაგანნი მსაჯულისა მის ამირისანი, რამეთუ ჰგონებდეს — ნუკუჲე ქრისტიანეთა აღანთეს სანთელი აღგილსა მას. და ვითარცა მიეახლებოდეს აღგილსა მას, იხილეს, რამეთუ აღმაღლდებოდა ვარსკვლავი იგი ზე ჰაერთა; და ვერ მიეახლნეს აღგილსა მას, რამეთუ შეიპყრნა იგინი შიშმან საღმრთოჲმან.

ხოლო კუჲალად მეორესა ღამესა უკმეტსლა წყალთა გამოსცეს განსაკრვებელი ნათელი, რომელთა იგი საუკცარ ეგონა ქუჲეყანასა და ჰაერსა ქუჲეჲე || ცეცხლი იგი ზეცისაჲ და უკნდა დაფარვად საკრვებობათა მათ. კუჲალად წყალთა ვერჲე დააყენეს, ვერცა დაშრიტეს ფიცხელთა მათ⁶⁰⁾ მფოფინარეთა ღელვათა, სადა იგი შთაყარნეს ღუჲთიჲ ჰატივცემუჲლნი იგი ძუჲალნი სანატრელისა მის მოწამისანი — კიდთა მათ ქუჲეჲე აღმობრწყინდეს ნათელნი სუჲეტის მსგავსად, ვითარცა ელვანი, რომელნი კუჲალად მყოფარ ჟამ ღგეს და განათლებულ იყო გარემოჲს კიდეთა მის მდინარისათა⁶¹⁾ კბოლს იგი და კიდნი⁶²⁾ ზღმთგან ვიდრე ქუჲედმდე, რომელსა ეგრევე ყოველი სიმრავლს ქალაქისაჲ ჰხედვიდა, რათა ყოველთა ჰრწმენს, რამეთუ ჰეშმარიტად იესოჲ ქრისტეს ძისა ღუჲთისა მარტკლი⁶³⁾ არს; და გუჲლის ხმა ყონ ყოველთა ქრისტეს მორწმუნეთა და უკრწმუნოთა, რამეთუ ჰეშმარიტ არს სიტყუჲაჲ იგი რომელ თქუჲა, ვითარმედ „მე თუჲ“⁶⁴⁾ მსახუკრებდეს, ჰატივცეს მას მამამან ჩემმან, რომელ არს ცათა შინა“.

უკუჲეთუჲ კორცთა მათ⁶⁵⁾ განკრწნადთა ესოდენი ჰატივი

⁶⁰⁾ — „ღელვათა და მფოფინარეთა სიღრმეთა“...

⁶¹⁾ — „კლდს იგი და კბოდენი“.

⁶²⁾ — „კიდი იგი ქუჲეჲეთგან ვიდრე ზემდე“...

⁶³⁾ — „ღუჲთისა მიერ არს“...

⁶⁴⁾ — „მე თუჲ ვინმე მსახუკრებდეს“...

⁶⁵⁾ — „ამათ“.

აწვე აჩუვენა, რადენ უფროჲს უკბრწნელად აღდგომასა მას მართალთასა დიდებითა და პატივითა გვრგვინოსანი იხილონ შორის ანგელოზთა და პრცხუვენოდის უკვუენუკრად სიბორგილისა მათისათჳს, რომელთა ქრისტს უკვარყვეს და წმიდათა მისთა ჰგუემდეს და სდევნიდეს და მოსრვიდეს, ⁶⁶⁾ ხოლო უკუთალი შეიწყნარებდა ცათა შინა!

ხოლო აწ, საყუარელნო, ჯერ არს ჩუენდაცა ამიერიტგან უკმეტსადლა შეწყნარებად პირველთა მათ სანატრელთა მოწამეთა, რათა ხილუკლისა ამისგან ახლისა მოწამისა პირველთაჲცა მათი გუკრწმენს და ვთქუვთ სიტყუჲჲ იგი ნეტარისა დავითისი — „პატიოსან არს წინაშე უკფლისა სიკუკდილი წმიდათა მისთაჲ“ — და მისა შუენის დიდებაჲ აწდა მარადის და უკუენითი უკუენისამდე ამჲნ.

მეოთხე თავი. ჭეგაჲ წმიდისა მოწამისა ჰაზოდხი.

აწ მოვედით, ქრისტს მორწმუნენო, და ვდღესასწაულობდეთ კსენებასა ახლისა ამის წმიდისა მოწამისასა, რომელი ყოველსა ამას სოფელსა ჩუენსა ქართლისასა მეოხ ჩუენდა ქრისტემან მოგუენიჲ და სიხარუკლითა მრავლითა განვახუენეთ || საუენჯენი გუკლთა და გონებათა ჩუენთანი და მხიარუკლითა პირითა და განმარტებუკლითა ენითა ვაქებდეთ კეთილად მოღუენებასა მისსა და ვიტყოდით: გიხაროდენ, სანატრელო მოწამეო, უკფლისა მიერ! რამეთუ შენ უკუენანასკნელი ესე მუკშაკი მაცხოვრისა ჩუენისაჲ მეთერთმეტისა ჟამისაჲ მდღევრითა მათ თანა აღმსთობილთა მიეწიფე და მათ თანა სასყიდღლსა არაჲ დააკლდი! გიხაროდენ, მოწამეო უკფლისა მიერ! შენ მიემსგავსე უკუენანასკნელსა მას მოციქუკლსა პავლეს მამუკლთა მათ შჯუკლთა და მოძლუკრებათა განგდებითა და ქრისტს ძისა ღუკთისა აღსარებითა! მსგავსადვე მისა თავი მოგეკუკეთა! აწ ვინშე ღირსად ვაქებდეს

⁶⁶⁾—და მოჰკლვიდეს“...

შენ, ჰეშმარიტად საქებელსა! მნებას ქებად შენდა, ყოვლად ქებულო, ქრისტეს მოწამეო, არამედ ვერ ვიკადრებ, ⁶⁷⁾ რამეთუ უფროსს გონებისა ჩემისა აღმაღლდა ქებაჲ სათნოებათა შენთაჲ! და კუვალად მეშინის მე დადუჟმებად, რამეთუ სა-ნატრელითა მით ქრისტეს მიერითა სიუფარუდითა შემიუჯარე შე, ვადრე იუფლა სოფელსა აჰას შინა ჩუჟენსა! აწ ნუჟკუჟე და-ყენებითა ენისა ჩემისაჲთა ქებასა შენსა დაეყენოს ჩემთჳსცა მოლუჳაწებაჲ მეოხებისა შენისაჲ ქრისტეს მიმართ! აწ შენ მიერვე მოღებითა ⁶⁸⁾ მადლისა მის ქრისტესისაჲთა, მსგავსად ძალისა ჩემისა — გაქებდე შენ, შუჳენიერებითა შემკუჳლო უჳფლისა მიერ!

გიხაროდენ, სანატრელო მოწამეო უჳფლისა მიერ, რამეთუ შენ თუჳალით მხილველთა და კელით მსახუჳრთა წმიდათა მოციქულთა ქრისტესთა უჳხილავად სარწმუნოე-ბითა და სიმკნითა აღსარებითა ნეტარებაჲ მოიგე!

რამეთუ შენ მამამან ზეცათამან მხოლოდ შობილისა ძისა თჳსისა მიერ გვრგნოსან გყო და სუჳლისა წმიდისა მადლი-თა აღგავსო! შენ ძემან მამისა მიერ შეგიწყნარა და სუჳლმან წმიდამან გადიდა!

შენ სუჳლმან წმიდამან შეგიყუჳარა და მამისა და ძისა თანა ერთობითა თჳსითა პატივგცა და ღუჳაწლისა მძლედ გამოგაჩინა! შენ ზედა განუჳკჳრდა ანგელოზთა წესსა, რამეთუ ვითარცა უჳკორომან დაითმინე სიკუჳდილი ქრისტეს-თჳს! შენ ზედა მამად მთავარნი იხარებენ, რამეთუ ნეტარმან აბრაჳამ თჳსთა ნაშობთაგან შეგიწყნარა წიაღთა თჳსთა ქრისტესთჳს, რომელ იგი კარავსა თჳსსა შეგიწყნარა და მისგან მრავალთა ნათევთა ⁶⁹⁾ გამოჩნდა მადლად! შენ ქრისტეს მოწამეთა მათ ნაყოფ ექმენ და მოციქულთა მოწაფე!

⁶⁷⁾ ნათ.-მც. მეტ. „და ვერცაღა შეუჳძლებ...“

⁶⁸⁾ — „მოლუჳაწებითა“.

⁶⁹⁾ — „ნათესავთა“.

შენ მოწამეთა მათ შორის ზეცისა მეფუფისასა მას მათიანსა სახელით დაიწერე და მარტულთა თანა გვრგვნოსან იქმენ! შენ აღმსარებელთა მათ თანა განეწესე და მართალ თანა დიდებულ ხარ!

შენთვის ფრიად დამიკვრდების ჩუვენ, წმიდაო მოწამეო, რამეთუ ჟამსა ამას ოდენ მეფობისა ისმაიტელთა დიდებასა შენ ნეფსით სიმდაბლს ქრისტესთვის აღირჩიე და მახვლითა პყრობილი იგი შჯუღული განაგდე და ქეშმარიტი იგი აღიარე და ჯუჯარცმულსა მას თაყუგანისეც უფლად და ღუჯთად!

ვინაჲ, ანუჲ ვისგან ისწავე ქრისტესთვის ესოდენი ⁷⁰⁾ ცნობა? რომელმან საკვრველებამან აღიყვანა შენ დიდებასა სასუფეველისასა? შენ ქეშმარიტად მარჯუენით ⁷¹⁾ მას ავაზაკსა ემსგავსე, რამეთუ გაქჟუნდა შენცა ერთი შენ თანა ჰერობილთაგანი, ნაშობი ქრისტიანეთაჲ, რომელი განდრეკილ იყო ქრისტესგან და შადგენებულ სჯუილსა უცხოსსა!

ხოლო კუვალად ქრისტეს აღსარებისათვის შენ თანა განიკითხვოდა, არამედ საწყალობელსა მას კუვალადცა უვბრკუვმა და დაეცა, რამეთუ შიშისაგან სიკუვდილისა საწუთროჲ ესე შეიყუვარა და საუკუვნოჲ იგი წარწყმიდა! მტერმან ბოროტმან აღიტაცა და ცხოვარი იგი ქრისტესი ნამგლევ იქმნა!

რამეთუ მწყემსსა მას კეთილსა განეშორა და არგანი იგი ქრისტეს ძლიერებისაჲ განაგდო კელთაგან თვსთა! ამისთვისცა იძლია და განეარდა სამწყსოჲსაგან პირმეტყუველთა ცხოვართაჲსა!

ხოლო შენ, სანატრელო მოწამეო, კუვერთხითა მით — ჯუჯარითა თვსითა დაგიცვა მსგავსად ძლიერისა მის სარწმუნოებისა შენისა მისა მიმართ! შენ ავაზაკსა მას ესწორე სარწმუნოებითა და სამოთხესა განეწესე! შენ კარი იგი სამოთ-

⁷⁰⁾ — „ესთენი ესე“.

⁷¹⁾ — „მარჯუენითსა“.

ხისაჲ განაღდ ჯუჲვართა ქრისტსითა და მცველთა მათ ქე-
რობინთა ცეცხლის მსგავსთა ვერ განგიკითხეს, ვითარმედ—
ვინ ხარ! და რაჲლა მე ვთქუვა უფროს, რამეთუ || უკვალ-
მან იენო ჩუჲვენთს, უკბრალომან ბრალეუკლთათს დასთხია
სისხლი თჳსი უკბიწოჲ! ხოლო შენ გარდაიკადე თანანადები,
რამეთუ შენცა დასთხიე სისხლი თჳსი სიყუჲარუკლისა მისი-
სათჳს! ამისთჳსცა ძლევისა გკრგვინთა შეგამეო შენ და სა-
სუფეველსა ⁷²⁾ მისსა მკვდრად გამოგაჩინა! შენ გამო, წმიდაო
მოწამეო, სიყუჲ(არუჲ)ლი იგი ქრისტსი ჩუჲვენდამო და
სარწმუჲვნობაჲ ჩუჲენი მისა მიმართ კუჲალად განახლდა,
რამეთუ აღვირიენით ⁷³⁾ ერსა უკცხოსა, შჯუჲლითა განდგო-
მილსა ქრისტსგან, ნათესავსა საწუჲტროჲსა ამის მოყუჲა-
რესა, თესლსა უკრწმუჲვნოსა ძისა ღუჲთისასა, სარწმუჲვნობისა
ჩუჲენისა მაგინებელთა! რომელთაგან ვისწავენით საქმენი
მათნი და ვჰმონებდით გუჲლის-თქუჲმასა გუჲლთა ჩუჲენთასა
მიბაძვებითა მათითა, ვითარცა უკსასონი ქრისტსგან და
დამვიწყებელნი საუჲკუჲნოჲსა ცხორებისანი!

ხოლო აწ შენ მიერ მოგუჲვენახლა ქრისტს და ჩუჲენ გუ-
ჲლისხმაყავთ კუჲალად შიში მისი და სიყუჲარუკლი მისი და
მადლსა მისსა ღირს ვიჰმენით, და სიყუჲარულსა მისსა და
წყალობასა ღლითი ღლედ მრავალთა სასწაუჲლთა და კუჲრ-
ნებათა ჩუჲენ შორის გამოჩინებითა!!

შენ უკგუჲნუჲრთა მათ შემწირველთა შენთა მახვლითა
და ცეცხლითა უჲმეტს ალისა განგაბრწყინვეს შენ! ვერ
გუჲლისხმაყვეს უკგუჲლისხმთა მათ სიტყუჲჲ იგი უჲფ-
ლისაჲ, ვითარმედ „იყოს ყოველმან რომელმან მოგწყდნეს
თქუჲვენ, ჰგონებდეს, ვითარმედ მსხუჲერბლი შეწირა ღუჲთი-
სა“. * უკგუჲნუჲრებაჲ და უჲმეტს უკგუჲნუჲრებაჲ იგი მა-
თი, რამეთუ რომელ იგი პირველ არაფინ გიცოდა, ვითარმედ

⁷²⁾— „მას მამისა მისისას“.

⁷³⁾— „აღვირიენით“.

ვინ ხარ, ანუ რომლისა ნათესავისაგან, ანუ რომლისა ერისაგან, ანუ რომლითა შეჴუვლითა სცხონდებოდე, — აწ ესერა უვნებლებით წარმოგაჩინეს საცნაურად ქრისტს აღმსარებელად და მარტულად ყოველთა შეგისწავეს შენ, ყოველთა დაბადებულთა პატივგცეს!!

რამეთუ ცაჲ მოწამე არს სიმართლესა შენსა უცხოესა ცეცხლისა გარდამოვლინებითა ადგილსა მას ზედა, რომელსა ვითარცა კრავი უჴმანკოჲ შეიწირე || შემწუჴარი ცეცხლითა!

შენ ქუჴეყანამან მსხუჴერპლად წმიდად სათნოდ მიგიბჴრა ღმერთსა, მას ზედა დაწუჴვითა პატიოსნისა გუჴამისა შენისაჲთა, რამეთუ გექმნა შენ, ვითარცა საკუჴრთხეველი იგი აბელისი, ენუჴქისი, აბრაჴამისი, ელიასი, — რომელნი იგი მრგჴლიად დასაწუჴველთა მათ ტარიგთა შესწირვიდეს ღუჴთისა!

და კუჴალად ადგილი იგი სამსხუჴერპლოესა შენისაჲ ემსგამსა ბერვასა აჴრონისა და ზაჴარიასა მღდელთასა! და რამეთუ ნაკუჴერცხალსა მას ზედა ცეცხლისასა აღვიდოდა, ვითარცა სუჴლნელებჲ საკუჴმეველთაჲ, კორცთა მაგათ შენთაჲ წინაშე უჴფლისა წმიდასა მას წმიდათასა ზეცისა საკუჴრთხეველსა!!

შენ მდინარეთა მაგათ შეგიწუნარეს, ვითარცა ქრისტს მარტული! ხოლო ქრისტემან ღმერთმან ⁷⁴⁾ სიღრმეთა მათ სიბნელს ზეცისა ნათლითა განაბრწყინვა! შენ ნათესავთა შენთა უჴცხო და განგანგდებულ გჴვეს, ხოლო ქრისტემან ისმარტელთა შორის, ვითარცა ვარდი ეკალთაგან — გამოგარჩია და მიგიბჴრა თჴსსჲ მას ეკლესიასა! შენ ველუჴრი ეგე ზეთის ხილი მოგიღო ქრისტემან და მტილსა მას შინა თჴსსა სამკჴდრებელსა ნაყოფად კუჴრთხევისად დაგნერგა! და ნაყოფითა მით სარწმუნოებისა შენისაჲთა ახარა ეკლესიასა, რომელსა შინა იშუჴებენ ქრისტს მორწმუნენი, და ჴნატრიან შენსა მას დიდებულეებასა, შენსა მას მოღუჴაწებასა, შენსა მას

⁷⁴⁾ — „შენ გამო სიღრმეთა“ ..

სიმკნესა, შენსა მას მარტულობასა, შენსა მას გვრგვინო-
სნებასა!! ვითარმე გაქებდე შენ, ღუვანლისა მძლეო წმიდაო
მოწამეო, რამეთუ შენ ახალი ეგე ქრისტეს მორწმუნეს მო-
ძლუვარ ჩუვენდა იქმენ! ჰსწავლუვლნი უვფროას გუვლის ჰმი-
ერ ჰყვენ, შერყევლნი უვფროას განამტკიცენ, განმტკიცე-
ბუვლნი განამხიარუვლენ!!

წარმართნი წადიერ ჰყვენ ქრისტეს მონებად, საკსენე-
ბელი მარტულობისა შენისაჲ ჩუვენ დაგვტევე, სახელისა შენი-
სა ძითხრობად ყოველთა ქადაგ ვიქმნენით!!

აწ ვევედრებით შენსა ქრისტეს მოყუარებასა, მეოხმცა
ხარ წინაშე მაცხოვრისა ყოველთათჳს, რომელნი შენ მიერ
ითხოვენ წყალობასა ქრისტეს ღუვთისაგან! რომლისა არს
დიდებაჲ და პატივი და ძლიერებაჲ თანა მამით და ყოვლად
წმიდით სუვლითუვრთ აწ და მარადის და უვკუვნიითი უვკუვ-
ნისამდე ამენ.

გალოზა სავედრებაელი წმ. დიდისა მოწამისა აგოღსი.

მღუდელი ჰყოფს დაწყებასა — კურთხეულ არს... და ჩვენ:
დიდება შენდა ღო ჩუენო... მეუფეო ზეცათაო... წმიდაო
ღო... (სამჯერ) დიდებაჲ აწდა. ყდ წაო სამებაო... მამაო
ჩუენო.

მღუდელმან: რამეთუ შენი არს სუფევა... და ჩუენ:
უფალო შეგვიწყალენ იბ, დიდებაჲ აწდა.

მოვედით თაყუანის ვსცეთ... (სამჯერ).

უფალო, შეისმინე ლოცვსა ჩემისა, კურადიდე ვედრებაჲ
ჩემი ქეშმარიტებითა შენითა. შეისმინე ჩემი სიმართლითა
შენითა და ნუ შეხუალ საშჯელსა მონისა შენისა თანა!
რამეთუ არა განმართლდეს შენ წინაშე ყოველი ცხოველი,
რამეთუ ჰსდევნა მტერმან სული ჩემი და დაამდაბლა ქუვყა-
ნად ცხოვრება ჩემი. დამსუა მე ბნელსა შინა, ვითარცა
ჩკუდარი საუკუნო, და მოეწყინა ჩემ თანა სულსა ჩემსა და

ჩემ შორის შემიძრწუნდა გული ჩემი. მოვიკსენე ღღეთა პირველთა და ვიწურთიდ ყოველთა მიმართ საქმეთა შენთა და ქმნულსა კელთა შენთასა ვზრახვედ. განვიპყრენ შენდამი კელნი ჩემნი და სული ჩემი, ვითარცა ქუვეყანა ურწყული, შენდამი, მსთუად შეისმინე ჩემი, უფალო, რამეთუ მოაკლდა სულსა ჩემსა! ნუ გარე მიიქცევ პირსა შენსა ჩემგან, და ვეშგავსო მათ, რომელნი შთაფლენან მღვმესა. მასმინე მე განთიად წყალობა შენი, რამეთუ შე შენ გესავ! მაუწყე მე, უფალო, გზა, რომელსაცა ვიდოდე, რამეთუ შენდამი აღვიდე სული ჩემი! მიკსენ მე მტერთა ჩემთაგან, უფალო, რამეთუ შენ შეგვედრე! მასწავე მე, რათა ვყო ნება შენი, რამეთუ შენ ხარ ღმერთი ჩემი! სული შენი სახიერი მიძლოდეს მე ქუვეყანასა წრფელსა; სახელისა შენისათჳს, უფალო, მაცხოვ-ნო მე და სიმართლითა შენითა გამოიყვანო ქირისაგან სული ჩემი; და წყალობითა შენითა მოსრნე მტერნი ჩემნი და წარ-სწყმიდნე ყოველნი მაქირვებელნი სულისა ჩემისანი, რამეთუ მე მონა შენი ვარ.

დიდებამ, აწდა.. აღილუიამ (სამჯერ).

ღმერთი უფალი და გამოგზნდა ჩუენ, კურთხეულ არს მომავალი სახელითა უფლისათა.

მუკლი ა. აუარებდით უფალსა, რამეთუ კეთილ, რამე-თუ უკუნისამდე არს წყალობა მისი.

მუკლი ბ. ყოველი თესლები გარე მომადგეს მე და სახელითა უფლისაჲთა ვერეოდი მათ.

მუკლი გ. არა მოვკუდე, არამედ ვცხოვნდე და განვთ-ქუნე მე საქმენი უფლისანი.

მუკლი დ. ლოდი, რომელ შეურაცხყვეს მაშენებელთა, ესე იქმნა თავ კიდეთა! უფლისა მიერ იყო ესე და არს საკვრველ წინაშე თუალთა ჩუენტა.

ახათა კმა ე.

ზიხაროდენ გამორჩეულო. მადლისა მიერ ღუთისა მამისა. და ძისა, მხოლოდ შობილისა მიერ წოდებულო. სულისა

წმიდისა განბრწყინებულს. ზეცას უკორცოთა გუნდსა თანა
შეერთებულს. მოწამეთა და მართალთა შორის ქებულს
ეკლესიათა. შეენიეროს სამკაულს. მარტვილთა სიქადულს.
მეფეთა სიხარულს. მორწმუნეთა შემწეოს. ახოვანო მოღუა-
წეო ჰაბო. ღმერთსა ევედრე აწ მონიჭებად სულთა ჩუენთა
დღეს დიდი წყალობაჲ. დიდებაჲ (იგოგე).

აწღაჲ.

არა სადა დავდუმნეთ, ღუთის მშობელო, ძლიერე-
ბათა შენთა ქებად უღირსნი ესე მონანი ჴენნი; რამეთუ
არა თუმცა შენ გუფარევი ოხითა შენითა, ვინმცა სადა
გვკსნა ჩუენ ესე ოდენთა ქირთავან! ანუ ვინმცა დაგვცუნა
ჩუენ აქამომდე ფლობილად! არა სადა განგეშორნეთ ჩუენ,
დედოფალო კურთხეულო, რამეთუ შენ იხსნი სულთა ჩუენ-
თა ყოველთა განსაცდელთავან.

მიწყაღე მე ღმერთო (სრულდა).

გალობაჲ წმიდისა ღუაწლით შემოსილისა უძლეველისა მოწამისა ჰა-
ბო ისმიატელ უფთადისა ქართველისა.

გალობა სმეა დ. უგლებთსა. ზღვისა მის მქაშეულისა.

იესო ღუთისა სიტყუაო. მასწავე ჩვენ სიტყუაჲ სიბრძნი-
სა ქებად ნათლისღებასა წმიდასა. შენსა და გალობად უძლე-
ველთა ღუაწლთა მოწამისა, ჰაბო კეთილად მოღუაწისათა.

წაჲ დიდო მოწამეო ჰაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთჳს.

რომელიცა განშიშულდა დღეს იორდანეს შინა კორ-
ცითა. სანატრელმან მოწამემან ჰაბო. მისთჳს განიძარცუა ძუე-
ლი კაცი საქმიურთ. და შეიმოსა ძალი ქრისტესი.

წმიდაჲ მოწამეო ჰაბო.

შოველნი თესლნი მოვედით. მკვდრთა თანა ქართლისა-
ჲთა დღეს. და იხილეთ ღუაწლისა მძლე ჰაბო. განშუენებუ-
ლი ბრწყინუალედ სისხლითა წამებისაჲთა. ღირსად გალო-
ბით მას უგალობდეთ.

დიდება.

სამ ნათელსა სამებასა. თაყვანისცე ნათლის ღებითა. სი-
სხლითა ცეცხლითა. და სულითა დიდებულო მოწამეო. პა-
ბო და ჰმეოხებ სულთა ჩუენთათჳს.

აწღა.

ღელასა ნათლისასა შეჰვედრე. სული შენი მოწამეო, სი-
ყუარულისათჳს ძისა მისისა სისხლისა დამთხვევლმან, პაბო
დიდებულო.

გალობა გ. ისმენდინ ქუეყანა სიტ.

მაცხოვრისა თანა. ნათელსიღე ღუაწლისა მძლეო პაბო.
რაჟამს შთაჰხედ ემბაზსა ღუაწლისასა. ვითარცა მკსნელი ჩუე-
ნი იორდანესა. და სისხლისა დათხევთა განჰბანე. გუამი შე-
ნი რაჟამს. დაიკალ უწყალოდ. მახვლითა მტერთაჲთა.

წმიდაო დიდო მოწამეო პაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთჳს.

სისხლთა დათხევთა. მეწამულ ჰყავ ღუაწლი სანატრელო.
ყოვლად ქებულო მოწამეო პაბო. და შეამკვე ვითარცა ძო-
წეულითა. ეკლესია წარმართთაჲ და შეჰკრიბენ მას შინა.
ერთობით ყოველნი. მგალობლად ღუაწლთა მათ. შენთა ქრი-
სტეს მოწამეო.

დიდება.

პრცხვნე ნეტარო. ნაშობთა მათ მხეველისათა უღმრთო-
თა. და დაუყვენ პირნი მათნი მგმობარნი. საღმრთოჲთა მით
სიბრძნითა ზეგარდამოჲთა. რაჟამს ჰქადაგე სამებაჲ ერთ-ღუ-
თაებაჲ. და განსწმიდე ქართლი. სისხლისა შენისა დათხევითა
მოწამეო.

აწღა.

შენ გევედრებით ღელაო ღუთისაო. მეოხებითა წმ. მო-
წამისათა, საფარუელისა შენსა მოლტოღვილნი. მარადის გან-
გვარინე საცთურთაგან მტერისაჲთა.

ბეხსენ განსაცდელთაგან მაქებელნი შენნი დიდო მოწა-
მეო პაბო, რამეთუ ჩუენ ყოველნი შენდა მოვივლტით ვითა-
რცა უძლეველისა ზღუდისა და შუამდგომელისა.

მოიხილე ჩუენ ზედა ლუაწლისა მძლეო მოწამეო ჰაბო და კორცთა ჩუენტა წყლულებანი ბოროტნი განჰკურნენ და სულისა ჩუენისა სნეულებანი.

შეგვწყალენ ჩუენ ღმერთო დიდითა წყალობითა შენითა კაცთ მოყუარე გვედრებით შენ, ისმინე და შეგვწყალენ.

უფალჲ შეგვწყალენ გ.

მერმეცა გვედრებით მოწყალებისა, სიცოცხლისა, მშვიდობისა, სიმრთელისა, ღვგრძელობისა, განათლებისა და კეთილად წარმართებისა (მონისა, ანუ მხეველისა ლუთისა), განამრავლე უფალო ჟამნი და წელნი ცხოვრებისა მისისანი და დაიკუნ იგი ყოველისაგან ჰირისა, რისხჳსა და იწროებისა და ყოველისაგან წყლულებისა სულისა და კორცთასა და მიუტევენ მას ყოველნი შეცოდებანი ნებსითნი და უნებლიეთნი.

უფალჲ შეგვწყალენ. გ.

მერმეცა გვედრებით ყოველთა ძმათა და ყოველთა ქრისტიანეთათჳს.

უფალჲ შეგვწყალენ. გ.

რამეთუ მოწყალე და კაცთ-მოყუარე ღმერთი ხარ და შენდა დიდებასა აღუაღენთ მამისა და ძისა და წმიდისა სულისა, აწდა მარადის და უკუნითი უკუნისამდე.

წარდგომჲ კმა ე.

რაჟამს მოვიდეს ტკბილი იგი მსაჯული და დაჯდეს საყდართა სუფევისა მისისათა. ნეტარო ჰაბო მაშინ ევედრე მას. ჩუენ მგალობელთათჳს შენდობად ბრალთა. რამეთუ გაქჳს. შენ კაღნიერებაჲ წინაშე მისსა.

გალობჲ დ. სძღის ჰირი.

სიტყუჳსან კარტნი შეისს.

სიყუარულისა საკრველმან. შეკრა გონებაჲ მოწამისაჲ. მოთმინებად სატანჯუელთა ურიცხუთა. რომლითაცა დაამხუა. სიქადული უღმრთოთაჲ.

წმიდაჲ დიდაჲ მოწამეო ჰაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთჳს.

შფოთი დაუტევე ღირსო. მამულთა მათ მედგრობათაჲ

და ქრისტესა. შეუდგე წმიდაო. და ვნებათა თავსდებითა.
ემსგავსე მას ნეტარეულს.

წმიდაო დიდო მოწამეო ჭაბო....

უცხო იყავ და სტუმარ. შჯულითა საღმრთოთა მკნეო
მოწამეო. არამედ მოიწრაფე. და სახლეულ იქმენ. მცნებათა
მისთა ღირსო.

დიდებაჲ.

შეუდგე ხმასა ღუთაებისასა. და მცნებაჲ მისი აღბეჭდე.
გულსა შენსა ნეტარო ჭაბო. ვინაცა ევედრე მას. მოტევებად
ბრალთა ჩუენთა.

აწდაჲ.

მშობელო დაუვალისა მზისაო. ქალწულო მარიამ მეო-
ხებითა სანატრელისა. მოწამისათა დაიცევ მაღიდებელნი შე-
ნნი ყოველთაგან აღძრვათა მაცთურისათა.

გაღობა ე. სძღის შირი.

შენ უფალო ნათელი ხარ....

შენ უფალო. იორდანეს განაქიქე მაცთური. შენვე გა-
ნამტკიცე გული. მოწამისა ჭაბოჲსი- რომელმანცა აღვიარა.
წმიდაო დიდო მოწამეო ჭაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთს.

ჰყრობილ იქმენ. ძვირის მოქმედებრ სანატრელო. არამედ
გამოიყსნიდი. სულთა მიმძლავრებულთა მტერისაგან ბორო-
ტისა.

წმიდაო დიდო მოწამეო ჭაბო....

ნათლისღებაჲ. სამი მოიგე მოწამეო. წყლითა სულითა
და სისხლითა. შემღვამად ცეცხლითა გამობრწყინდა ღუაწ-
ლი შენი.

დიდებაჲ.

მიერულა გონებისა სიბრმითა. აგარენთა ერსა. რომელ-
თაგან გამოჩნდა. ვითარცა რა ვარდი ეკალთაგან. დაუტევ
შჯული უნდოჲ. და შეიყვარა სარწმუნოებაჲ. ქადაგებული
მოციქულთა. ღუაწლით შემოსილმან ჭაბო. და იწოდა მსა-
ხურ სამებისა.

აწდაჲ.

წინა გიძლოდა ქალწული მარიამ. გზასა ქართლად მყვანებელსა და. გყო მოძღუარ ერისა. მორწმუნისა ნეტარო. ამისთვის ნუ დააცადებ ოხასა მაქებელთა შენთათჳს.

გაღობა ვ, სძღის ზიჲი.

ღაღადებდა წინასწარმეტყველი...

ღაღადებდა კადნიერად სანატრელი ჰაბო და ეტყოდა უშჯუჯლოთა. ისმაიტელთა განმეშორენით მე ჯ უკეთურნო. და გამოვიძინე ღუჯთისა მცნებანი.

წმიდაჲ დიდაჲ მოწამეჲ ჰაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთჳს.

ზანშიშულდი შენ. სათნოვებათა მოგებითა ღირსო და ჰყუაოდე. გვრგვნითა მოღუაწებისაჲთა. სრულითა და ესრეთ. კმა ჰყავ სასო ჩემდა. არს ქრისტე ღმერთი.

წმიდაჲ დიდაჲ მოწამეჲ...

ღუჯაწლსა სრუჯლსა. მენედ გამოჩნდა მოწამე ჰაბო. და აღავსო ეკლესიაჲ სულნელებითა ნელსაცხებელთაჲთა. და წმიდა ყო ერი. მადლითა საღმრთოჲთა. გამორჩეული.

დიდებაჲ.

ისწავებდა წიგნთაგან. და მოძღუართა. ღირსად სარწმუნოებისა. წესსა და სჯულსა ნეტარი ჰაბო. და სიხარულით აღიღებდა. მამასა და ძესა და სულსა წმიდასა.

აწდაჲ.

პითარცა გიხაროდენი. ქალწულმან ეგრეთ. შეიწყნარე კმა ზეციერი. ენებათათჳს შენთა. და ვითარცა ტარიგი ქვეყანით შეეწირე. ტარიგსა უკუდავსა.

ბჳხსენ განსაცდელთაგან.... (ზევეთ იძიე.)

მოიხილე ჩუენ ზედა....

მერმე და მერმე მშჯდობით შფლისა მიმართ ვილოცოთ.

უფალო შეგვწყალებ.

შეგუეწიენ გუაცხოვნენ, შეგვწყალებ ღ დაგვცუენ ჩუენ, ღმერთო, შენითა მადლითა.

უფალო შეგვწყალებ.

შოვლად წისა უბრწუნელისა, უფროსად კურთხეულისა, დიდებულისა დედოფლისა ჩუენისა ღის-მშობელისა და მარადის ქალწულისა მარიამისა, და ყოველთა წმიდათა მომხსენებელთა თავნი თჳსნი და ურთიერთარს ძრისტესა ლმერთსა ჩუენსა შეგვედროთ. შენ უფალ.

რამეთუ შენ ხარ მეუფე მშჳდობისა და მაცხოვარი სულთა ჩუენთა ზე შენდა დიდებასა აღუაველენტ მამისა ზე ძისა ზე წმიდისა სულისა, აწ ზე მარადის ზე უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

კონდაკი კმა დ. კანტესადე დღეს.

ღღესასწაულობს დღეს ეკლესია, პატიოსანსა კსენებასა შენსა. და შემოჰკრებს შვილთა ემბაზისათა. შენისა ამის ღუაწლისა. და უძლეველისა ახოვნებისა ქებად და დიდებად. თუალო მოწამეთაო ჰაბო.

იკოსი. ცხრეფსა მას მეუფ.

ბლახუენ ბაგენი ჩემნი უკმონი. და ენა ბრგუნილი მეტყუელ ყავ. შესხმად შუენიერისა ღუაწლისა შენისა. რამეთუ სათანადოდ მხიარულებად. შემოკრებული ერი ქართველთა. ძნობით ხოროსა განაწყობენ. და შენ მოწამისა ყოვლად ჰეშმარიტისა. საკვრველებათა ზოგად მიუთხრობენ. თუ ვითარ დრკუსა სამწყსოსა. და მწყემსისა არა ჰეშმარიტისა. ბოროტთ მძოვნებელისა ბილწისა. სამწყსოთა დამთრგუნუელი ტარიგი. მწყემსისა ჰეშმარიტისა. ძრისტეს მაცხოვრისა არვეთა შინა დამკვდრებითა. ტარიგ შუენიერ და მსხუერბლ პატიოსან. ლუთისად მეუფისა შეწირულ იქმენ. მითუალულ ტაბლასა ზეცისასა. ვინა მუსიკთა ღუაწლისა შენისათა. აწცაჲ შეწევნად ნუ დააცადებ. კსნად კუეთებისაგან წინააღმდეგობთა ჩუენთასაჲ. თავო მოწამეთაო ჰაბო.

მოხედენ, სიბრძნით მშჳდობა ყოველთა.

და სულისაცა შენისათანა. წარდგამა კმა ზ.

იხარებდეს მართალი შუელისა მიმართ და ესვდეს მას.

მუხლი. შეისმინე ლმერთო კმისა ჩემისა.

შუღლისა მიმართ ვილოცოთ.

უფალ შეგვწაღენ.

რამეთუ წმიდა ხარ შენ ღო ჩუენო, რომელი წმიდათა შორის განისუენებ და შენდა დიდებასა აღუაველენტ, მამისა და ძისა წმიდისა სულისა, აწ და მარადის და უკუნითი უკუნისამდე. ამინ.

ყოველი სული აქებდით უფალსა.

აქებდით ღმერთსა წმიდათა შორის მისთა, აქებდით მას სამყაროთა ძალისა მისისათა, ყოველი სული აქებდით უფალსა.

ღირს ყოფად ჩუენდა სმენად წმიდისა სახარებისა უფალსა ღმერთსა ჩუენსა ვევედრნეთ.

უფალ შეგვწაღენ. გ.

სიბრძნით აღემართენით და ისმინეთ წმიდაჲ სახარება მშჯღობა ყოველთა.

სასარება მატუქსი თავი ი, მუხ. ივ.

ჰრქუა უფალმან თვსთა მოწაფეთა. აჰა მე მიგავლინებ თქუენ, ვითარცა ცხოვართა შორის მგელთა, იყუენით უკუე მეცნიერ ვითარცა გუელნი და უმანკო ვითარცა ტრენი. ეკრძალებოდეთ კაცთაგან, რამეთუ მიგცემდენ თქუენ კრებულსა და შორის შესაყრებელთა მათთა გტანჯვდენ თქუენ. და წინაშე მთავართა და მეფეთა მიგიყუანნეს თქუენ ჩემთვის საწამებელად მათდა და წარმართთა. და რაჟამს მიგცნენ ნუ ჰზრუნავთ ვითარ, ანუ რასა იტყოდეთ, რამეთუ მოგეცეს თქუენ მას ჟამსა შინა, რასა იგი იტყოდეთ. რამეთუ არა თქუენ იყუნეთ მეტყუელნი, არამედ სული მამისა თქუენისა, რომელი იტყოდეს თქუენ შორის. რამეთუ მიჰსცეს ძმამან ძმაჲ სიკუდილად და მამამან შვილი, და აღჰსდგენ შვილი მამადედათა ზედა და მოჰკლვდენ მათ. და იყუნეთ თქუენ მოძულეებულ ყოველთაგან სახელისა ჩემისათვს, ხოლო რომელმან დაითმინოს სრულიად, იგი ჰსცხოვდეს.

დიდებჲ. მეოხებითა წმიდისა დიდისა მოწამისა ჰაბოსითა მოწყალებო, აღკოცენ ცოდუათა ჩუენთა სიბრავლენი.

აწდაჲ

მეოხებითა ღის მშობელისათა, მოწყალეო, აღხოცენ
კოდუათა ჩუენთა სიმრავლენი.

მიწყალე მე, ღმერთო, დიდითა წყალობითა შენითა, და
მრავლითა მოწყალებითა შენითა, აღხოცენ უსჯულოება ჩუე-
ნი. და შეგვწყალენ ჩუენ ღმერთო.

გმა ა. გერა.

გამოჩნდი ვარსკვლავად მნათობად. განმანათლებელად
ქართლისა ნეტარო. და ღუაწლი. შენი უფროჲს ნათელსა
მზისასა. ბრწყინვალედ გამოჩნდა. სახედ ელევისა ბრძენო. სა-
ცნაურად სამყაროთა. ზესკნელისათა სახილველად. ყოველთა
კიდეთა ცისათა. რაჟამს ხატ ექმენ. შეფლისა ნათლის ღებასა.
და განშიშულებული შთაჰხედ. ემბაზსა ღუაწლისასა და ორ-
გზის ნათელს იღე. წყლითა და სისხლითა მხნეო ჰაბო. ღმე-
რთსა ვევედრე აწ. მონიჭებად სულთა ჩუენთა. დღეს დიდი
წყალობაჲ.

მღუდელმან აცხოვნე ღოერი შენი....

უფალო შეგვწყალენ იბ.

მღუდელმან ასამაღლებულა: წყალობითა და მოწყალებითა
და კაცთ-მოყუარებითა მხოლოდ შობილისა ძისა შენისათა,
რომლისა თანა კურთხეულ ხარ თანა ყოვლად წმიდით, სა-
ხიერით და ცხოველს მყოფელით სულით შენითურთ აწ და
მარადის და უკუნითი უკუნისამდე.

გალობა ზ. სძღის ზირა.

სახმილსა შინა აბრამიანსი.

მოიძულე შენ. სიცრუევით შეთხზული იგი ისმაიტელთა.
მოძღურებაჲ და შეიყუარე ძრისტეს მცნებაჲ. და სიხარუ-
ლით. ჰღაღადებდი. კურთხეულ ხარ შენ უფალო. ღმერთო
მამათა ჩუენთაო.

წმიდაო დიდო მოწამეო ჰაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთჲს.

იყავ ნეტარო. კვალად შემზავებელ ნელსაცხებელთა.
სულნელთა და დაუტევე. მწრაფლ და მიხუედ. სურვილით

ძრისტეს ნელსაცხებელთა. კუალსა და ჰრბიოდე. მსგავსებითა ვნებათა მათ მისთაჲთა.

წმიდაჲ დიდა მონაშენი ჰაბო...

ბეტყოდა მძლავრი. ლიქნით რაჲსა დაუტევე შჯული ჩუენი. ზე წინა აღუდგები შენ შჯულითა მით. რომელი არა ვისწავეთ ჩუენ. და აწ განიკაფოს გუჲამი შენი მრავლითა სატანჯუელითა.

დიდებაჲ.

ძისა აღმსარებელი. მამისა მადიდებელი. მაქებელი სულისა. მოშურნეთა კელითა. დაიკლა ვითარცა. კრავ და შეიწირა მსხუერპლად ლსაჲ.

აწდაჲ.

ლუთის მშობელი ქალწულო, წმიდაჲ ჰაბო გვედრების. დაიცევ ერი მორწმუნე ყოველთა ზედა მოსულისაგან მტერთასა და ძლევა მოჰმადლე მეფესა ჩუენსა.

გალობა ზ. სძლის ჰარი.

მესნელი ყოველთა ძლიე...

სოფლისა დიდებაჲ და საშუებელი. შეურაცხჲყავ მენეო. ღუაწლისა მძლეო. და შეიყუარე შენ ძრისტე და აწ მისთანა მკვდრ ხარ მეოხ გვეყავ. რომელნი გვედრებით სანატრელო.

წმიდაჲ დიდა მონაშენი ჰაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთს.

ბაქუნდა საქურუელად. ჯუარი ძრისტესი. მტკიცე სასოვებაჲ. და სიყუარული. და სარწმუნოვებითა მით. განსძლიერდი და კმა ჰყავ. აკურთხევდით ღმერთსა საქმენი მისნი.

წმიდაჲ დიდა მონაშენი ჰაბო....

ხრიდეს თავთა გულის წყრომით. ღუთის მბრძოლნი იგი ჰაბოსთჳს. ზე ეტყოდეს მსაჯულსა. მოკალ განდგომილი იგი. და შემაჩუენებელი. მაჰმედ მოციქულისა.

დიდებაჲ.

არად შეჰრაცხა განრისხებაჲ მათი ჰაბო. არცა ყოვლად ზარგანდელი იქმნა. რამეთუ უყუარდა ძრისტე. და არა დაეცადებოდა. კითხუად წიგნთა საღმრთოთაჲთა.

აწდაჲ.

მსხუერპლად საზებუროდ. შეიწირა წმიდა ჰაბო. სიყუარულისათჳს ძისა. შენისა ქალწულო. მარიამ მისითა მეოხე-ბითა დაგვფარენ მგალობელნი შენნი.

გაღობა თ. სძლის ზირი.

შობა შენი უხრწნ...

განჰბრწყინდი შენ სულითა მკნეო. აღანთენ სანთელნი და ჰგალობდი. ვითარცა შემწირველი. საკუერთთა უბიწოთა მღდელი. და თავსა თჳსსა. სიხარულით მოგზაურ ექმენ.

წმიდაჲ დიდა მონაშენი ჰაბო ევედრე ღმერთსა ჩუენთჳს

ღავითის კმასა ჰღალადებდი ჰაბო. და ნეტარისა მის ავაზაკისა. თანა ჰხმობდი ძლიერად. მომიკსენე მკსნელო სასუფეველსა. აწ მეოხ გუეყავ. მადიდებელთა შენთა წმიდაო.

წმიდაჲ დიდა მონაშენი ჰაბო....

განწყობასა შორის ანგელოზთასა. და დასსა წმიდათა მონაშენთასა. განბრწყინებული იხარებ. სანატრელო ჰაბო აწ ევედრე. ძრისტესა რათა. ძლევაჲ მოჰმადლოს მეფესა ჩუენსა.

დიდებაჲ.

კმითა მამისაჲთა წყალთა ზედა. და განბანითა ძისაჲთა მას შინა. და სულისა წმიდისა. სახედ ტრედის გარდამოსლჳთა მათ ზედა. განწმიდნეს წყალნი. და გუექმნნეს ჩუენ მეორედ მშობელ.

აწდაჲ.

წინაშე ძისა შენისა. ქალწულო ჰღალადებს. სისხლი წმიდისა ჰაბოჲსი. შეისმინე ოხაჲ მისი და მკვდრ გუყვენ. სასუფეველსა ყოველთა. წმიდათა თანა.

ღირს აწს ჭეშმარიტად

მღუდელმან აკმიოს.

ხმა ე.

მკვდრად აღუთქმისა გამოჰბრწყინდი. და ძედ ზეცისა ჩინებისად იწოდე. ნაშობად. აბრაჰამისა იქმენ ნეტარო. ისაკ მეორე. ნეთსით მოგურილი. დაკლვად. შესაწირავად უფლი-

სა. სულად სულნელად. გიცნა ღირსო ეკლესიამან და ენითა. შვლთა თვსთაჲთა. კმობს ღუაწლთა შენთა სიმკნესა. რომელიცა შეიმკო. სახედ ძოწეულისა. და განშუენდა ბრწყინულედ. სისხლითა შენითა მოწამეო. ღმერთსა ევედრე აწ მონიჭებად სულთა ჩვენთა. დღეს დიდი წყალობაჲ.

აჩსებისა ხატისა

შემდგომად ნათლითა. განბრწყინებულისა ამის დღისა. საუფლოჲსა კრებისა. ძრისტეს ღუთისა ნათლისღებისა. მოიწია მოწამისა. ჰაბოს ბრწყინულე საკსენებელი. ამბორს უყოთ სურვილით. ღუაწლთა მისთა სიმკნესა ზე შევამკობდეთ. საკსენებელსა მისსა წმიდასა.

ზიარეჲლ ქმნული ადამ...

მოუძღვრდა ენაჲ. მითხრობად ღუაწლთა შენთა ნეტარო. რამეთუ უკანასკნელ. დაბეჭდვასა დევნულებისასა. იპოვე სწორად პირველთა. მოწამეთა სისხლითა დათხევითა მკნეო ზე მათთანა იხარებ. სასუფეველსა ღირსო. მეოხ გუეყავ ჩუენ. მადიდებელთა შენთა ნეტარო ჰაბო.

კმა დ, მოგიტემიეს.

იყო ოდესმე ჰაბო. ნელსაცხებელთა შემზავებელ. გუამთა შემასურნელებელ. ხოლო ოდესმე მოაწია. ძრისტეს სამწყსოთა მორწმუნეთა თანა. ნათელილო და იყნოსა. სულნელება მიჰრონისა წმიდისა. და განსურნელდა იგი სულითა. და კორცითა უკუნისადმე. უარყო სჯული მამეული. და აღიარა სამებაჲ.

მორაჲიწია სანატრელი ჰაბო. არეთა ქართლისათა. იწყო ვედრებად ღუთისა. მოყვანებისათჳს უმჯობესად. და მოჰხედა უფალმან. შეიწყნარა თხოვაჲ მისი. გულის კმა უყო შიში და სიყუარული. და ტრფიალ იყო მცნებათა. მისთა ცხოველს მყოფელთა.

წო ღმერთო. ეოგლად წმიდაო... მამაო ჩუენო... რამეთუ შენი აჩს სუფევა... მიწუადენ ჩუენ, უფალო... დიდუ-

ბაჲ უფადო შგვიწაღენ ჩვენ... აწდაჲ მოწყალებისა კარი გან-
გაღლე...

მღუდელმან. შეგვწყალონ ჩუენ ღო დიდითა წყალო-
ბითა შენითა კაცთმოყუარე გვედრებით ისმინე და შეგვწყა-
ლონ. უფალო შეგვწყალონ, გ.

მერმეცა გვედრებით მოწყალებისა, სიცოცხლისა, მშე-
დობისა, სიმრთელისა, დღეგრძელობისათჳს, ცხოვრებისა, გა-
ნათლებისა, მოტყეებისა ცოდვათასა, კეთილად წარმართე-
ბისა და მყუდროებისა მონისა ლუთისაჲ (ანუ მკეველისა);
რათა დაიცვას უფალმან ღმერთმან ჩუენმან ქალაქი ესე
ჩუენი და ყოველნი ქალაქნი და სოფელნი სიყმილისაგან,
სრვისა, ძრვისა, დანთქმისაგან, ცეცხლისა და მახვლისა, უც-
ხო თესლთა ზედა მოსლვისაგან, ბრძოლისა და სიკუდიდ შე-
მოსილისა წყლულებისა; რათა მოწყალებ გუექმნეს ჩუენ ღმერ-
თი კეთილად დგომისათჳს სახიერებითა და კაცთმოყუარებითა-
თჳსითა და გარე წარაქციოს რისხვა მარადლე ჩუენდა მომავალი
დაგვხსნეს ჩუენ სამართლად ჩუენდა მოწვეწულისა რისხვსა-
გან და შეგვწყალონ ჩუენ. უფალო შეგვწყალონ. მ.

შეისმინე ჩუენი, ღმერთო მაცხოვარო ჩუენო, სასოო ყო-
ველთა კიდეთა ქუეყანისათაო, და რომელნი არიან ზღუდთა
შინა შორს და მლხინებელ და მოწყალებ ექმენ შეცოდებათა
ჩუენთა და შეგვწყალონ ჩუენ.

რამეთუ მოწყალებ და კაცთმოყუარე ღმერთი ხარ და
შენდა დიდებასა აღევალონთ მამისა და ძისა და წმიდისა სუ-
ლისა, აწდა მარადის და უკუნითი უკუნისამდე.

ამინ.

ლოცუა სავედრებელი წმიდისა ჳაბოჲსი.

მერმე და მერმე მუხლმოდრეკით უფლისა მიმართ ვი-
ლოცოთ. უფალო შეგვწყალონ.

ჳ ყოვლად ბრწყინვალეო, დიდო მოწამეო ჳაბო, ზეგარ-
დამო ლუთისა მიერ პატივცემულო, უკორცოთა ძალთა მიერ

შეწყნარებულო, მარტვილთა შორის საჩინოა, მონაზონთა უბიწოესა ცხოვრებისა მაუწყებლო, მარხსა ზე ლოცხსა სუეტო მტკიცეო, მოთმინებისა შეურყეველო გოდოლო! გლახათა ნუგეშინის მცემლო, დავრდომილთა ხელის-აღმპრობელო, სნეულთა კურნებაო, ჩუენ ყოველთაგან სულიერთა და კორციელთა მტერთა განმდევნელო, მშიერთა საზრდელო, მწყურვალთა სასმისო, მწყუხარეთა მხიარულებაო, სასოწარკვეთილთა სასოებაო, უპოვართა ბრწყინულეო სამოსელო, ცოდვლთა სინანულიო და ყოველთა შენთა მვედრებელთა მსწრაფლ შემწეო და თხოვათა აღმასრულებელო!

✠ ყდ დიდებულიო მოწამეო ჰაბო, მცხინუარებითა სიწმიდისა შენისათა აცხოვნე, განაბრწყინვე და შეიწყალე კეთილ მოღწემუნე და ღვთიფკვრგვნოსანი მეფე ჩვენი (სახელი) ძრისტეს მოყუარე დედოფალი (სახელი), ძენი და ასულნი მათნი; უწმიდესი სინოდნი, ყდ სამღვდელონი მიტროპოლიტნი, მთავარეპისკოპოსნი, ეპისკოპოსნი და ყოველნი სამღვდელო და სამონაზონო მოწესენი, მკედართმთავარნი, ქალაქთ მთავარნი და ძრისტეს მოყუარე მკედრობა; კეთილის მყოფეონნი ჩუენნი და ყოველნი მართლ-მადიდებელნი ქრისტიანენი პატროსნითა მეოხებითა შენითა დაიცუენ! ევედრე სანატრელო მოწამეო ჰაბო შენ მიერ შეყუარებულსა ტკბილსა იესოს, რათა შეგუქუროს ძლიერებითა უბრძოლველითა, განგვარინოს ყოველთა ხილულთა და უხილავთა მტერთა ჩუენთაგან!

✠ ყოვლად ქებულიო, დიდო მოწამეო ჰაბო, შეგვეწიენ აღმოსლვად სიღრმეთაგან ცოდუათასა ზე დაგვიფარენ სიყმილისაგან, სრვსა, ძრვსა, ცეცხლისა, მახვილისა, ზედა აღძრვისაგან და მოსლვისა უცხო თესლთასა და თვისთა შორის ბრძოლისაგან; უცნაურისა სიკუდილისა, განმხრწნელისაგან ქარისა და ყოვლისა სიკუდილ მოსილისა წყლულებისა და ყოვლისაგან ბოროტისა! მოგუეც, წმიდაო მოწამეო, მშვიდობა და სიმრთელე მონათა და მხევალთა ამათ შენთა ქრის-

ტენათა მართლ-მადიდებელთა! განანათლენ გონება ჩუენი და თუალნი გულისა ჩუენისანი, რათა კეთილითა ცხოვრებითა ღირს ვიქმნეთ სასუფეველსა ცათსა! ნუ დააცადებ, წმიდაო ჰაბო, მეოხებასა შენსა მვედრებელთა შენთათჳს, რომელნი წლითი-წლად მოვივლტით ქებად, გალობად და თაყუანის ცემად სამარტულოჲსა შენისა! ნუ დააცადებ მეოხებასა შენსა წინაშე შემოქმედისა ყოველთასა, რომელსა შუენის ყოველი დიდება, პატივი და თაყუანისცემა აწ და მარადის და უკუნიითი უკუნისამდე.

მღუდელჳს ჩამოილტვოს. ფაქელნი ემთხჳვნენ ხატსა წმ. მოწამისსა.

მგალობელთა სთქჳს კმა ღ.

შოვლისა ცხოვრებისა ჩუენისა მეოხო, შესავედრებელო და მფარველო, დიდო მოწამეო ჰაბო! აღგვიპარ კელი წყალობისა, რამეთუ სხუა შუამდგომელი არავინ გჳვის ჩუენ ცოდვლთა თჳინიერ შენსა ჰირთა შინა და განსაცდელთა; გვიჩუენე ძალი შეწევისა შენისა, რამეთუ შენ ხარ მარადის შემწე ჩუენი და ცოდუათაგან მკსნელი, ლუაწლთა და მთმენელო ჰაბო, ვინაცა შენდა შემოვედრებულნი გჳხსნენ ყოველთა განსაცდელთაგან.

სანატრელო მოწამეო ჰაბო, მოხედენ ვედრებასა მონათა და მხევალთა ამათ შენთასა, და გჳკსნენ ჩუენ ყოველთა ჰირთა და სნეულებათაგან!

ზ ე ნ ი ზ უ ნ ა .

საქართველოს საეკლესიო მუზეუმის თავმჯდომარის უფლად სამღვდლო კირიონის, აღაგერდის ეპისკოპოსის ბრძანებით დაიბეჭდა ესე უძვირფასესი ნაშთა ქართულის სიტყვიერებისა VIII საუკუნისა. იგი წარმოადგენს სამშობლო ისტორიისა და სიტყვიერების შესწავლისათვის მშვენიერს მასალას. ამიტომ დაიბეჭდა სისწორით, როგორც დედანშია. წმ. ჭაბოს ცხოვრებას დაუერთეთ „საგედრებელი გალობა წმ. ჭაბოსი“ (ზარაკლისი), რომლისათვის გულუხვად ვისარგებლეთ X საუკუნის წმ. ჭაბოს საგალობლებიდან, რომელნიცა დაცულ არიან მიქელ მოდრეკილის კრებულში (წერა-კით. საზოგად. ბიბლიოთეკაში № 425); იგი საგალობელი შეთხზულ არიან წმ. ჭაბოს სადიდებლად იოანე მტბეწარის, იოანე ქონქოზისძის, იოანე საბანისძის და სტეფანე სანანოძის ძისგან. საჭირო საგალობელი ჩვენ დაუშვარდაზარე სასელოვანის იოზ ფატარელის ეჭვს თთვენს (1705 წ. აღწერილ ვახტანგ VI ბრძანებით). თვით სძღის ზირნი, წარდგომანი, ოხითა-იოასი და დასდებენი საქვენთ ჭდადებენ მთხველთა საღვთისმეტყველო მეცნიერებით განათლებასა და სამშობლო ენის სიმდიდრესა. ამ ნაირთ, დღემდე უცნობნი საგალობელი ეღიარსენ დაბეჭდვასა და ეველასათვის ხელ-მისწდომენი შეიქმნენ.

საჭიროდ ესთვლი შევნიშნო, რომ საგალობლებში უოველი „უ“ შემდეგ დედანში ნახმარია „ჴ“; ხოლო ჩვენ აღვილად კითხვისათვის არ ვიხმარეთ ეველგან. იმედია, რომ ზატოისანნი სამღვდლონი საქართველოს ეკლესიისა სიამოვნებით მიეგებებიან ამა ზატარა წიგნაკის დაბეჭდვას.

წიგნაკი აღიბეჭდა საქართ. საეკლესიო მუზეუმის ხარჯით და ანისისტიკის ტაძრის მღვდლის ზ. კარბელაშვილის ზედამხედველობით.

